

Leto XVIII. Štev. 171
DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLABOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
četka - Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

PROSLAVA 10. OBLETNICE USTANOVITVE ZAVNOH V OTOČCU

Zgraditi hočemo takšne oblike socialistične demokracije, da bo vsak delovni človek lahko sodeloval pri upravljanju družbene skupnosti

Na svečani proslavi je bila dopoldne seja mestne občine Otočac, kjer je govoril predsednik sabora LR Hrvatske Zlatan Sremec - Na posloplju, kjer je bilo prvo zasedanje ZAVNOH, so odkrili spominsko ploščo, po odkritju pa je govoril podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tovariš Edvard Kardelj

Otočec, 5. julija.

V navzočnosti nad 10.000 ljudi iz vseh krajev Like, Hrvatskega Primorja, Korduna in drugih krajev Hrvatske so danes v Otočcu praznovali desetletnico prvega zasedanja ZAVNOH. Proslave so se udeležili podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tov. Edvard Kardelj, predsednik Izvršnega sveta Hrvatske dr. Vladimir Bakarić, predsednik Sabora Hrvatske dr. Zlatan Sremec, člani Izvršnega sveta Hrvatske Vitko Krstulović, Jakov Blažević, Mile Počuča in Kata Pejnović, tajnik SZDL Hrvatske Zvonko Brkić in kot predstavnik Slovenije podpredsednik Izvršnega sveta Slovenije dr. Marijan Breclj. Praznovanja so se udeležili tudi ude-

leženci I. zasedanja ZAVNOH, med njimi Filip Lakuš ter mnogi borci in voditelji iz narodnoosvobodilne vojne.

Proslava se je začela s slavnostno sejo MLO, ki je bila v isti dvorani kakor prva seja ZAVNOH. O pomenu ustanovitve ZAVNOH je na seji govoril dr. Zlatan Sremec. Po seji so na istem posloplju odkrili spominsko ploščo v počastitev desetletnice ustanovitve ZAVNOH in prve konference AFZ.

Kmalu po desetih je bilo v mestnem parku veliko ljudsko zborovanje, na katerem je imel tov. Edvard Kardelj med pogostim ploskanjem in vzklikanjem tov. Titu in Zvezi komunistov naslednji govor:

naše delovne množice so po svojih predstavnikih na zasedanju ZAVNOH in drugih podobnih organov revolucionarne oblasti ljudstva takrat jasno izjavile, da niso prijele za orožje samo zato, da bi izgnale okupatorja iz svoje domovine in da bi potem spet izročile oblast v roke bankrotne izdajalske reakcije, marveč zato, da bi izgnale okupatorja iz de-

žele in oblast održale v svojih rokah. S svojo oboroženo borbo proti okupatorju pa so naši delovni ljudje potem, ko so stari oblastneži kapitulirali pred njimi, s KPJ in tovarišem Titom na čelu dokazali, da znajo bolje čuvati svojo državo pred zunanjimi sovražniki, kakor jo je znala in mogla propadla gospoda stare Jugoslavije.

Ustanovitev ZAVNOH velika zmaga revolucionarnosti delovnih ljudi

Ustanovitev ZAVNOH je bila torej velika zmaga revolucionarnega orožja naših delovnih ljudi in hkrati hud poraz ne le za okupatorja, marveč tudi za domače izdajalce raznih branž. Takrat sta se začeli porajati socialistična Jugoslavija in socialistična Hrvatska. Takrat je bila zagotovljena revolucionarna socialistična smer celotnega notranjega družbenega življenja v naši deželi. V tem je velik zgodovinski pomen ustanovitve ZAVNOH in drugih podobnih organov oblasti delovnega ljudstva v naši deželi.

Ljudstvo Like je lahko ponosno, da se je prav na njegovi zemlji odigral ta dogodek. Ni naključje, da je bilo prvo zasedanje ZAVNOH prav v Liki. To zasedanje je bilo omogočeno s tem, da se je ljudstvo teh krajev malone kot en moč dignilo in skupaj z ostalimi borci - partizani Hrvatske in Jugoslavije - zlomilo okupatorjevo kontrolo nad Liko in nad velikim delom naše dežele sploh (Vzkliki: Tito - Kardelj.)

V razvoju naše revolucije nam

ni bilo nič poklonjeno. Ničesar nismo dobili na zlateg krozniku in ničesar nismo že narejeno uvozili iz tujine. Vse, kar smo dosegli, in sleherno revolucionarno zmago, ki smo jo izrgali iz rok sovražnikov in izdajalcev, je moralo naše delovno ljudstvo plačati s krvjo in velikimi žrtvami. Tudi ljudstvo Like je prispevalo mnogo krvi in žrtev skupaj z ostalimi našimi narodi, da je bila omogočena ustanovitev ZAVNOH in AVNOJ, to se pravi organov oblasti del. ljudstva na Hrvatskem in v Jugoslaviji. Zato se danes s ponosom in hvaležnostjo spominjamo vseh tistih borcev-herojev, ki so s svojo borbo omogočili, da smo dosegli tako velike politične zmage, zlasti pa se spominjamo tistih, ki so žrtvovali življenje za veliko stvar socialistične revolucije. (Vzkliki: Tito - Kardelj, Tito - Partija.)

Leto 1945 je bilo torej leto ustanovitve nove Jugoslavije, ki je ubrala pot socialističnega razvoja. Na tej poti so v posameznih deželah Jugoslavije takšni deželni organi ljudske oblasti, kakor je bil ZAVNOH, povezali osnovne organe te oblasti, to se pravi ljudske odbore, v enoten sistem, in na tej bazi je bilo potem mogoče na drugem zasedanju AVNOJ upostaviti NKOJ, ki je povezal vse narode Jugoslavije z enotnim socialističnim ciljem in enotno socialistično družbeno osnovo v nerazdružljivo celoto, ki je bila pozneje sposobna in ki je zdaj sposobna kljubovati vsem sovražnim napadom od znotraj in od zunaj. Ustanovitev ZAVNOH je bila med prvimi in najpomembnejšimi koraki v tej smeri. Zato kot rečeno ni važna samo za delovno ljudstvo Hrvatske, marveč za vse narode Jugoslavije kot eden najvažnejših datumov njihove zgodovine.

S čim smo takrat zmagovali? Zmagovali smo predvsem z visoko politično zavestjo naših delovnih ljudi in z jasnimi narodnoosvobodilnimi in družbenimi cilji, ki jih je vnašala v naše delovne (Nadaljevanje na 2. strani.)

PREDSEDNIK TITO V TRŽIČU na proslavi 50-letnice tovarne »Triglav«

Predsednik Tito v spremstvu direktorja tovarne Stucin in predsednika delavskega sveta Benedičiča pri ogledu tovarne »Triglav«

Tržič, 5. julija. Najlepše priznanje za delovni kolektiv tovarne »Triglav« v Tržiču, največje in najstarejše tovarne čevljev v Slovenije, je bil obisk predsednika republike Josipa Broza-Tita, ki je danes dopoldne prišel na proslavo 50-letnice tovarne v Tržič.

Delovni kolektiv je za svojo pomembno obletnico pripravil razne kulturne in športne prireditve. Delavci s svojimi družinami in ostali prebivalci Tržiča so že zjutraj napolnili prostor pred tovarno, ki je bila vsa okrašena z zastavami in zelenjem. Okrog 9. ure so prišli na proslavo tudi član Izvršnega sveta LR Slovenije Tomo Brejce, član CK ZKS Ivan Novak-Očka, tajnik Zveze sindikatov Slovenije Mavricij Borec in drugi. Uvodoma je direktor tovarne »Triglav« Ivan Stucin orisal zgodovino podjetja, za njim pa so delovnemu kolektivu čestitali Tomo Brejce, Ivan Novak, Mavricij Borec in drugi.

Nepopisno navdušenje je zavladalo med prisotnimi, ko je ob 11.30 prišel mednje predsednik republike Tito v spremstvu člana Zveznega izvršnega sveta Borisa Kraigherja in generalmajorja Milana Zečija. Ko se je poleglo navdušenje, je predsednik Tito s krajšim nagovorom čestital de-

lovnemu kolektivu in mu želel še novih uspehov. Zatem je predsednik Tito prisostvoval umetniškemu programu, ki ga je izvajal ansambel radia Ljubljana.

Predsednik Tito pa si je ogledal tudi tovarno, kamor sta ga povedla in mu razkazala vse oddelke direktor Ivan Stucin in predsednik delavskega sveta Jože Benedičič. Po ogledu tovarne je predsednik Tito s spremstvom ob prisrčnem pozdravljanju domačinov zapustil Tržič.

Zanimanje za naše gospodarstvo na tržaškem velesejmu

Trst, 5. julija (Tanjug). Današnji »Primorski dnevnik« objavlja članek o tržaškem velesejmu in piše, da je kolektivna razstava jugoslovanskih podjetij mnogo bolj urejena, kot je bila lani in da vsi obiskovalci velesejma soglašajo, da so Jugoslavnj vnovič prekosili svoje konkurente.

Obiskovalci se zelo zanimajo za razstavljene predmete, medtem ko se trgovci zanimajo zlasti za usnje in nekatere druge predmete. »Primorski dnevnik« piše, da sta Jugoslavija in Avstrija, ki tudi razstavlja v skupnem paviljonu, stebra, na katerih počiva ves letnji tržaški velesejem. Jugoslovanska in avstrijska razstava opozarjata na vse možnosti, ki jih daje tržaški trgovini zaledje Trsta.

Tudi tržaški list »Gospodarstvo« objavlja daljši članek o jugoslovanskem razstavnem prostoru.

Grški poslanik odpotoval v Atene

Beograd, 5. julija (Tanjug). — Izredni in opolnomočeni poslanik Grčije v Jugoslaviji g. Spiros Kapitanides je odpotoval z davišnjim orient-ekspresom iz Beograda v Atene.

Merilo za otroške dodatke premoženjsko stanje družine in število otrok

Zvezni odbor za socialno in zdravstveno politiko sestavil osnutek dopolnilne uredbe o otroških dodatkih

Odbor za socialno in zdravstveno politiko Zveznega izvršnega sveta je sestavil osnutek uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o otroških dodatkih, ki je bil izročen Zveznemu izvršnemu svetu v obravnavo.

Osnutek uredbe določa, da je pravica do stalne otroške doklade in njena višina odvisna od premoženjskega stanja družine, skupni znesek doklad pa od števila otrok, ki so jim namenjeni. Merilo premoženjskega stanja kmetovalcev, če bo osnutek sprejet, ne bosta 2 ha zemlje, marveč bo merilo določeno sorazmerno z dejanskim letnim dohodkom od posestva. Višina doklade bo odvisna od višine dohodkov od po-

sloplj in drugih davku podvrženih dohodkov. Enake pravice do otroških doklad imajo družine, katerih kmetijsko posestvo ni obdano, in družine, katerih dohodek od obdanih posloplj ni večji od 150 din mesečno na člana družine.

Za člane kmečkih delovnih združenj se bodo določale pravice do stalne otroške doklade samo po davku na dohodek od ohišnice in davku, ki bi ga po stopnji 3% plačevali na dohodek od rente, obresti od ocenjene vrednosti za drugi izročnega posestva.

Stalna otroška doklada ne bi pripadala tistim gospodarstvom, katerih davek na dohodek od

kmetijskega posestva je večji od 380 din letno na člana, ali katerih drugi davku podvrženi dohodki so večji od 1800 din mesečno na vsakega družinskega člana.

Cenzure bodo ugotavljali po starih potrdilih iz leta 1951.

Osnutek uredbe je sad dolgotrajne razprave in mnogih naporov pri izdelavi novega sistema otroških doklad in v njem je izražena težnja, da se zagotovi gnotna podpora družinam v slabšem gospodarskem položaju, ne kot pridobljena pravica oziroma dopolnilna plača, marveč kot socialna dajatev. Osnutek pa še ni dokončen. Delovni ljudje bodo lahko s predlogi in pripombami pomagali pristojnim organom, da bi to socialno dajatev čim pravičneje porazdelili.

Govor tovariša Kardelja

Tovariši in tovarišice!

Ustanovitev ZAVNOH tu, v Otočcu, je bil pred desetimi leti eden najvažnejših dogodkov v političnem razvoju naše narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije. Ustanovitev ZAVNOH ni bila važna samo za Hrvatsko, marveč za vso Jugoslavijo. Snovanje ZAVNOH in podobnih organov v ostalih deželah Jugoslavije, ki se je končalo z drugim zasedanjem AVNOJ v Jajcu, je pomenilo konstituiranje državne oblasti delovnega ljudstva Jugoslavije, oblasti, ki jo je naše delovno ljudstvo z orožjem v roki izrgalo iz rok okupatorjev in njihovih predanih domačih hlapcev. S tem je bila nakazana

smer razvoja vseh poznejših dogodkov v naši domovini.

Ze prej smo imeli ljudske odbore kot organe oblasti delovnega ljudstva. Imeli smo tudi volilne politične organe. Imeli smo tudi organe revolucionarne vojaške oblasti, v katerih je tudi živela oblast delovnega ljudstva. Sele z ustanovitvijo takšnih organov, kakršni je bil ZAVNOH in pozneje NKOJ, pa je delovno ljudstvo Jugoslavije pred vsem svetom jasno izpričalo, da hoče biti ne le nacionalno svobodno, marveč da hoče imeti takšno oblast, ki bo izpričevala in ščitila njegove koristi, ne pa več koristi izkoriščevalskih klik, kakor je bilo v stari Jugoslaviji. Drugače povedano,

Pomen atenske konference treh balkanskih držav

Grčija iskreno pozdravlja jugoslovansko in turško delegacijo

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Atene, 5. julija. Ni treba posebej poudarjati, da je bližnja konferenca zunanjih ministrov Grčije, Jugoslavije in Turčije že več tednov v središču pozornosti atenske javnosti in tukajšnjih diplomatskih in političnih krogov. To je prva konferenca, ki so jo sklicali na osnovi trojne pogodbe o prijateljstvu in sodelovanju, in sicer že četrty mesec po njenem podpisu in prej kot v dveh mesecih, odkar je začela veljati. To je tudi najučinkovitejši dokaz o normalnem funkcioniranju balkanskega pakta, kar s posebnim zadovoljstvom poudarjajo v Atenah.

Ze čas zasedanja je dal konferenci evropski pomen. Svet je v pričakovanju, da bi videl, če in v kakšnem obsegu je mogoče zmanjšati mednarodno napetost, znano kot »hladno vojno«. Bermudsko konferenco so odložili, med zahodnimi državami pa se še pojavljajo nesoglasja o vprašanjih, ki jih je treba urediti, da bo imel svet vsaj malo upanja v trdnje mir, katerega možnosti so se nekoliko povečale zaradi zadnjih potez moskovske vlade.

Zato se ne zanimajo le tri balkanske države, temveč ves svet za mnenje, ki ga bodo izrekle tri majhne, toda združene in složne države, neposredne sosedje sovjetskega bloka. To bo dejansko stališče 45 milijonov prebivalcev, ki so odločeni čim več prispevati za utrditev miru, da bi z vsestranskim razvojem svojih ustvarjalnih sposobnosti omogočili sebi boljše življenje.

Konferenca treh zunanjih ministrov zahodnih velesil, ki je

določena za 10. julij v Washingtonu, bo morala spričo tega resno upoštevati mnenje članice balkanskega pakta. Razen tega pa bodo nekateri dogodki na Balkanu vplivali na delo atenske konference.

Prvič, gre za tako imenovano sovjetsko mirovno ofenzivo, to je ponudbo Jugoslaviji, naj izmenjiva veleposlanika, za zahtevo Turčiji, da bi spremenili položaj morskih očin, za bolgarski pristanelek, da bi uredili obmejne spore z Grčijo...

Nedavna trojna deklaracija je izrazila enotno stališče in pripravljenost, da vse tri balkanske države enotno nastopijo spričo sovjetskih ponudb in pozorno prouče sleherni koristni predlog, s tem da Sovjetom ne bi dovolili manevriranja, katerega cilj je povzročiti razdor med tremi balkanskimi državami. Nedvomno bodo na konferenci našli edino ustrezno rešitev, namreč, da je zaman delati si kakršne koli utvare o možnosti razvojitve treh zaveznikov, ki pa so po drugi strani pripravljene sprejeti sleherni resnično miroljubni predlog.

Drugi pomemben, spet popolnoma balkanski dogodek, je bila nedavna konferenca predstavnikov treh generalštabov. Na tej konferenci so znatno pospešili obrambno sodelovanje med tremi državami in izrazili pripravljenost, da se s skupnimi silami upro morebitnemu napadu. Nedvomno bodo predstavniki Grčije, Jugoslavije in Turčije skupno proučili sklepe je vojaške konference in vnovič ugotovili svojo pripravljenost, da nada-

ljujejo napore za okrepitev obrambne sposobnosti vse dotlej, dokler ne bodo ustvarjene stvarne možnosti za objektivno pomiritev in varnost na svetu.

Po mnenju atenskega tiska in tukajšnjih diplomatskih krogov bi bili to glavni točki dnevnega reda trojne konference, čeprav o tem niso objavili ničesar uradnega.

Nekateri časopisi so omenjali še druge neprimerne domneve. Nanje je zelo odločno odgovoril časopis »Akropolis«, ki je blizu vladi. Ta list je pisal, da diplomatski krogi zanikajo obvestilo, češ da bodo na konferenci razpravljali tudi o morebitnem pristopu Jugoslavije k Atlantskemu paktu, o ustanovitvi širše obrambne fronte na Bližnjem vzhodu, o usodi Albanije in da se bo konference udeležil tudi italijanski opozovalec.

V Atenah so splošno prepričani, da bodo na prvi konferenci zunanjih ministrov Grčije, Jugoslavije in Turčije, sklicani zaradi mednarodnih in balkanskih vprašanj, jasno povedali velesilam na Vzhodu in Zahodu, kakšno je njihovo mnenje o svetovnih problemih. Konferenca bo hkrati spodbuda vsem narodom, ki si prizadevajo ohraniti splošen mir, enakopravnost velikih in malih držav, narodno neodvisnost in miroljubno sodelovanje.

Zato grška prestolnica in vsa Grčija iskreno pozdravljata jugoslovansko in turško delegacijo v prepričanju, da bo trojna konferenca prispevala predvsem k okrepitvi varnosti v tem delu sveta. M. A.

IZ GOVORA TOVARIŠA EDVARDA KARDELJA NA PROSLAVI V OTOČCU

POROŠTVO ZA SOCIALISTIČNI RAZVOJ JE ČIM VEČ SAMOUPRAVLJANJA IN DEMOKRATIČNEGA ODLOČANJA DELOVNIH MNOŽIC

(Nadaljevanje s 1. strani)

množice KPJ, z enotnostjo delovnega ljudstva v tej borbi z nezlomljivo odločnostjo: ne pustiti v tej borbi in z neomajnim zaupanjem v neogibnost naše zmage.

Takšno je naše ljudstvo ostalo tudi po zmagi našega orožja, ko se je znanlo pred velikanskimi nalogami glede obnove dežele in njene socialistične izgraditve.

Treba je bilo predvsem odstraniti ruševine, ki nam jih je bila zapustila vojna, in storiti najnujnejše, da bi naše ljudi vsaj za prvo silo spravili pod streho. Treba se je bilo boriti proti političnim ostankom minulosti, ki so bili še močni in ki so uživali močno podporo iz tujine. Potem pa, ko smo se lotili nalog petletnega plana, zavedajoč se, da brez upostavitve industrijske baze ne moremo govoriti ne o socialistični graditvi, ne o blaginji naših delovnih ljudi, smo se znašli pred novimi in še večjimi težavami. Pritisnila nas je predvsem zaostalost naše dežele, ki smo jo podedovali od stare Jugoslavije. Priznavačemo nam je gnojnih sredstev, kadrov in tehniškega

znanja. Na to zaostalost so se znašali tudi razni politični ostanki minulosti, ki so nas vleкли nazaj in si prizadevali sejati med ljudstvo nezaupanje glede uspehov naših naporov. Hkrati smo se morali boriti proti najrazličnejšim tujim skominam po naši zemlji, bodi stari, ki so doživeli zlom med narodnoosvobodilno vojno, bodi novim in hkrati v novih razmerah najnevarnejšim, to se pravi tistim, ki so se kazali v agresivnih sovjetskih napadih na neodvisnost naše dežele, na gmotne sadove dela naših delovnih ljudi in na svobodo socialističnega ustvarjanja naših narodov.

Borili smo se tudi in še zdaj se moramo boriti proti nevarnosti birokratizma in lastnih vrstah. Birokratizem se neogibno pojavlja kot največja nevarnost ob prvih korakih družbe v socializmu, in kot nevarnost se je pojavil tudi pri nas. Pokaže se v težnji, da bi oblast iztrgala iz rok delovnega ljudstva, da bi onemogočil njegovo kontrolo nad njo, in da bi jo izročil od delovnega ljudstva otrganemu in njemu neodgovornemu državnemu aparatu.

oblast in onemogočil, da bi se širile birokratske težnje. Naši delavski sveti in druge oblike družbenega, ljudskega samoupravljanja v mestu in na vasi, kakor tudi njihovi dosežki in uspehi, kažejo, da vladanje nekakšne vsevedne in vsemočne birokratije ne le da ni neobhodno potrebno in da ni poročilo za načrtno vodstvo gospodarstva, marveč da je, nasprotno, cokla gospodarskega napredka. Naši delavski sveti kažejo, da je največje poročilo za dosledni socialistični razvoj in za čim hitrejši gospodarski napredek prav v tem, da zagotovimo čimveč samoupravljanja in demokratičnega odločanja delovnih množic v njihovih osnovnih družbenih in gospodarskih organih.

In končno, kakor sem že prej rekel, se je tudi mednarodni po-

ložaj Jugoslavije znatno utrdil. Tisti, ki so leta 1948 napadali naše narode sredi njihovih največjih naporov za izpolnitev petletnega plana, da bi — z zunanjim pritiskom in vmešavanjem v njihovo notranje zadeve — izpodbili njihovo neodvisnost, zdaj sami preživljajo notranje krize, vtem ko mi stojimo enotni in čvrsti, kakor še nikoli doslej, in svesti si, da smo dosegli uspehe, ki nam zagotavljajo našo bodočnost. Enotni, naslonjeni na našo potrebo in da ni poročilo za uspešno branje naše meje, intenzivno sodelujoči v vseh smereh z narodi, ki žele z nami sodelovati na podlagi enakopravnosti — lahko se zaupamo v prihodnost in neomajno nadaljujemo graditev socializma po potih, ki smo jih trasirali.

lji — takšno gospodarsko politiko, ki bo koristi delovnih kmetov čedalje bolj povezovala s koristmi socialistične preobrazbe kmetijstva.

Nekateri so razlagali uredbo o imovinskih odnosih v kmečkih delovnih združenjih tako, kakor da smo razglasili nekakšno svobodo za kapitalistične elemente na vasi, to se pravi, kakor da naša družbena skupnost dovoljuje, da bi bogati kmetje izkoriščali tujo delovno silo. Seveda so se zmotili in zmotili se bodo vedno, kadar bodo snovali načrte v tem smislu, da bi se vrnil nazaj, kajti mi se nikakor ne mislimo vrniti nazaj v kapitalizem. Zadnje uredbe pomenijo nekaj čisto drugega, ne pa vračanje nazaj. Te uredbe govore o stališču družbene skupnosti, da je treba delovnemu kmetu zagotoviti svobodo, da bo na svojem koščku zemlje sam odločal tako, kakor mu vevale njegove gospodarske koristi. Nihče naj ga pri tem ne ovira, niti omejuje v razpolaganju z njegovo zemljo in imetjem. Od tujega znoja pa pri nas nihče nima pravice živeti, niti se spreminjati v kapitalista. To velja tudi za bogate kmete. Kapitalističnemu izkoriščanju tuje delovne sile, kolikor ga še imamo, moramo na-

praviti konec, in sicer prav zato, da se bo lahko potem vse gospodarstvo nemoteno razvijalo, to se pravi brez nevarnosti, da bi se mogli v njem porajati novi kapitalistični elementi. Eden izmed ukrepov v tej smeri je bila tudi uredba o omejitvi zemljiškega sklada na 10 ha. Seveda je ta ukrep hkrati omogočil, da bo zmanjšan del kočarjev in revnih kmetov prišel do vsakdanjega kruha, bodi v delovnih združenjih, bodi v socialističnih gospodarstvih, ki jih bo upravljal sam, namesto da bi bili revni kmetje medstaničniki vaških bogatašev. In konec koncev, ta ukrep omogoča tudi samim včerajšnjim bogatim kmetom, da se z manjšim posestvom znajo v enakopravnem položaju z vsemi ostalimi delovnimi kmeti in da najdejo v družbeni skupnosti svoje delovno mesto.

Zdaj je predvsem od kmetijskega zadrugištva in od vsega našega socialističnega gospodarstva odvisno, ali bodo nastali med njim in delovnim kmetom čim tesnejši gospodarski stiki. Takšno sodelovanje in pomoč socialističnega gospodarstva bo kmetu omogočila uporabiti sodobna tehnična sredstva in metode v kmetijstvu, kar bi zboljšalo njegov položaj in koristilo skupnosti.

Delovnemu kmetu je zagotovljeno, da svobodno razpolaga s svojim premoženjem

Očitno pa je, da ne smemo in ne moremo biti zadovoljni. Premagati moramo še mnoge težave in pomanjkljivosti. Mnogo moramo še storiti, da bo sadove naših naporov močnejše občutil sleherni naš delovni človek v svojem vsakdanjem življenju. Vrlina pravega demokratičnega družbenega sistema je, da zmeraj kritično presoja samega sebe, da na vse, kar je ustvaril in dosegel, gleda kot na prehodno in da zmeraj teži za boljšim, kar bi še bolj ustrezalo težnjam delovnega človeka. Zato v svojih naporih ne smemo popustiti ali meniti, da pojdejo zdaj stvari naprej kar same po sebi. Ne, za obdobje, ki je zdaj pred nami, si moramo zastaviti jasne naloge.

Ena nazvenjših nalog bo vsekakor odločanje napor za pospeševanje kmetijstva. Temu cilju morajo biti posvečena tako gmotna sredstva, ki jih bomo dali na razpolago za investicije v

kmetijstvu, kakor tudi vsa naša gospodarska politika. K temu cilju so pripomogle tudi zadnje uredbe o imovinskih odnosih v delovnih združenjih in o zemljiškem skladu. Da bi se moglo kmetijstvo razvijati brez upravnega vmešavanja, bi bilo predvsem treba poskrbeti, da delovnega kmeta ne bo nihče več s silo, to se pravi, z upravnim pritiskom silil v kakršnekoli zadržane organizacije ali odnose, za katere se noče sam odločiti. Sele ko bo v svojem odločanju svoboden, bo kmetijsko zadrugištvo res v celoti ustrezalo koristim pospeševanja kmetijstva in v vsak kmet bo začutil, da mu je postalo prijatelj, pa tudi nujno potrebna zveza z ostalim socialističnim gospodarstvom. A kakšna bo ta zadržana organizacija, o tem bo odločil kmet sam glede na svoje koristi. Socialistična skupnost ima seveda dovolj možnosti, da uveljavlja — in tudi mora uveljav-

ljati — takšno gospodarsko politiko, ki bo koristi delovnih kmetov čedalje bolj povezovala s koristmi socialistične preobrazbe kmetijstva.

Nekateri so razlagali uredbo o imovinskih odnosih v kmečkih delovnih združenjih tako, kakor da smo razglasili nekakšno svobodo za kapitalistične elemente na vasi, to se pravi, kakor da naša družbena skupnost dovoljuje, da bi bogati kmetje izkoriščali tujo delovno silo. Seveda so se zmotili in zmotili se bodo vedno, kadar bodo snovali načrte v tem smislu, da bi se vrnil nazaj, kajti mi se nikakor ne mislimo vrniti nazaj v kapitalizem. Zadnje uredbe pomenijo nekaj čisto drugega, ne pa vračanje nazaj. Te uredbe govore o stališču družbene skupnosti, da je treba delovnemu kmetu zagotoviti svobodo, da bo na svojem koščku zemlje sam odločal tako, kakor mu vevale njegove gospodarske koristi. Nihče naj ga pri tem ne ovira, niti omejuje v razpolaganju z njegovo zemljo in imetjem. Od tujega znoja pa pri nas nihče nima pravice živeti, niti se spreminjati v kapitalista. To velja tudi za bogate kmete. Kapitalističnemu izkoriščanju tuje delovne sile, kolikor ga še imamo, moramo na-

Bolj svoboden razvoj industrije

Tudi v politiki naše industrializacije se moramo odločiti za bolj sproščene oblike razvoja, ki bodo omogočile večjo pobudo od spodaj, to se pravi pobudo samih gospodarskih organizacij, delovnih kolektivov in komunalnih skupnosti, torej delovnega ljudstva po občinah, krajih in mestih. Poskrbeti moramo, da se naša industrializacija ne bo nadaljevala izključno po gospodarskih računih, sestavljenih v administrativnih kabinetih, marveč da bo pri tem imela več besede neposredna gospodarska potreba na terenu.

Razume se, da bomo našo industrijo z novimi velikimi tovarnami še izpopolnjevali. Nam pa je potrebna tudi lahka industrija, zlasti razne vrste predelovalne industrije, ki bo pospešila napredek kmetijstva in predvsem zagotovila predelavo njegovih pridelkov, potrebna nam je industrija, ki bo uporabljala te ali one lokalne surovine, industrija, ki bo dopolnjevala težko, ki bo prevzemala tudi nekatere poslednje obrti in ki bo lahko sezonsko zaposlila delovno silo, to se pravi v času, ko le-ta ne bo potrebna kmetijstvu. To bo naša važna naloga v naslednjih letih. V tej pobudi bodo imele kmetijske zadruge, kakor tudi občinski in okrajni ljudski odbori odločilno

V gradnji socialistične demokracije si utiramo pot, po kateri ni šel nihče pred nami

Razen tega je treba poudariti, da glede graditve demokratičnih socialističnih odnosov orjemo ledino, da utiramo pota, ki jih v glavnem pred nami še nihče ni hodil. Mi hočemo zgraditi takšne oblike socialistične demokracije, da bo dejansko vsak posamezen delovni človek lahko sodeloval v upravljanju poslov družbene skupnosti in da bo neposredno zagovarjal svoje mnenje o vsakem vprašanju družbenega življenja. Vsak naš delovni človek naj bo hkrati zaveden in svobodno družbeni delavec, ki bo lahko v svojem delavskem svetu, na svojem združnem zboru, v svojem obč. in okraj. ljudskem odboru in v drugih samoupravnih družbenih organih povedal svoje mnenje in sprožil svoje predloge o vseh vprašanih državne politike, o gospodarskega življenja itd. Razen tega hočemo na bazi socialistične družbene lastnine nad proizvodnimi sredstvi upostaviti takšne gospodarske odnose, ki bodo zagotovili kar največ svobode in pobude vsakega posameznega delovnega človeka in delovnih kolektivov v razvijanju proizvodnih sil skupnosti. Hkrati pa nam je potrebno takšno centralno in enotno načrtno upravljanje gospodarstva, ki bo zagotovilo medsebojne odnose v gospodarskih panogah in onemogočilo kakršnekoli motnje v gospodarstvu, ki pa v nobenem primeru ne bo moglo postati vir birokratizma ali zaviranja gospodarskega razvoja. Razume se, da se na takšni neshojni poti morajo dogajati tudi napake. Ni zmeraj lahko najti najboljše in naprednejše staze.

Razen tega smo delali vse te napore v izredno napetem mednarodnem položaju, v vrtincu hladne vojne in neprestanih izživljanj na naših mejah. Takšen mednarodni položaj je zahteval od nas, da dajemo velika gmotna sredstva za vojsko, za okrepitev naše obrambne moči. Res, tu nam je mnogo koristila pomoč — vojska in gospodarska — ki smo jo dobili od Amerike, Ang-

lije in Francije. Vzlic tej pomoči pa nismo smeli zmanjšati lastnih naporov v tej smeri. Razume se, da je vse to pomenilo in da še zdaj pomeni za naše gospodarstvo hudo breme. Toda tudi sadovi teh naporov so veliki. Njim je treba pripisati, da se je naša dežela nenahoma krepila, a s tem je bilo predvsem omogočeno, da smo dobili pomoč iz tujine. Razen tega smo upostavili tudi industrijsko bazo naše obrambne moči, ki bo omogočila, da v prihodnje glede oboroževanja naše vojske ne bomo odvisni od tujine. To pa je nujno potreben pogoj, da je lahko kaka dežela v svoji notranji in zunanji politiki dejansko neodvisna.

Lahko bi našel še mnogo drugih in podobnih težav, s katerimi smo se morali boriti, toda vi jih tudi sami dobro poznate. Med njimi pač ni imelo majhne vloge nekaj zaporednih sušnih let. Elementarne nezgode so imele tem huje posledice, ker v našem gospodarstvu nismo mogli pravočasno zbrati potrebnih rezerv. Brez takšnih rezerv, na pr. žita, surovin itd. pa gospodarsko življenje ne more biti stabilno. Zdaj smo na dobri poti, da pridemo tudi v tem oziru v nekoliko boljši položaj.

Na poti naše graditve smo morali torej premagati velike težave. To je moralo seveda vplivati tudi na življenje naših ljudi. Delali smo mnogo, življenjski standard pa je ostal razmeroma nizek. Zasluzki delovnih ljudi so vsekakor še zelo nizki, zlasti v nekaterih upravnih in gospodarskih panogah, pa tudi napredek v posameznih panogah družbenega življenja, kakor na pr. v prosveti, zdravstvu itd., je bil dokaj pičel in počasen, tu pa tam pa smo celo nazadovale.

Vendar pa, če zdaj, torej deset let potem, ko smo v Otočcu, Juju itd., polagali temelje nove, socialistične Jugoslavije, pogledamo na pozitivne sadove teh let, smo lahko nanje ponosni. Deset let borbe in dela ni bilo zaman. Sleherni lahko zdaj vidijo sadove našega dela in naporov.

Nismo več zaostala dežela

Jugoslavija ni več med zaostalimi deželami. Resda še nismo do kraja premagali zaostalosti. Zaostalost je še mnogo in še dolgo nas bo ovirala na poti napredka. Vendar pa smo se izmotali iz nje, zaostalost ni več splošni pečat naše dežele. Zdaj nam ni več treba kupiti sleherni iglo, sami izvažamo industrijske izdelke. Mi živimo več samo od izvoza kruha in hlodov v tujino, marveč čedalje bolj od izvoza industrijskih izdelkov. V našo vas si čedalje bolj utirata pot traktor in kmetijski stroj, ki jih izdelujemo doma. To pa nam bo omogočilo neprimerno hitrejši napredek kmetijstva, kakor je bil možen prej. Imamo že pomembno težko industrijo, ki delno že proizvaja, delno pa začela proizvajati letos in prihodnje leto. Zdaj je lahko govorimo o možnosti postopnega zboljševanja življenjskih pogojev naših delovnih ljudi v mestu in na vasi, kakor tudi o večji zadovoljivosti kulturnih, zdravstvenih in drugih družbenih potreb. In končno, naša ljudska vojska dobi lastno industrijsko bazo,

ki jo bo krepila, sama pa bo krepila mednarodni položaj Jugoslavije in varnost njenih meja. Jugoslavija ni več področje za izžemanje ekstraprofitov za tuj kapital, kakor je bila stara Jugoslavija. Plodovi dela naših delovnih ljudi ostanejo doma v korist naše socialistične skupnosti. To dejstvo vsekakor pospešuje gospodarski napredek naše dežele na svetu in omogoča, da uveljavlja svojo neodvisno zunanjo politiko, katere izključni cilj je: mir, sodelovanje in zблиžanje med narodi ter napredek človeštva.

Jugoslavija tudi ni postala torišče kake samovoljne birokratske kaste, kakor se je zgodilo v deželah s kominformovskimi vladami. Nasprotno, sredi najsrditeljše bitke za obstoj socializma smo korenine birokratizma ne le izpodbili, marveč tudi široko odprli pot razvoju socialistične demokracije. Tega nismo storili samo na jeziku, ne samo zato, da bi — kakor sovjetski krmarji — paradirali z demokratičnimi frazami, marveč da bi si naš delovni človek z demokracijo zagotovil

Odkritje spomenika Borisu Kidriču v Rogaski Slatini preloženo

Zaradi nepredvidenih ovir je odkritje spomenika revolucionarju Borisu Kidriču preloženo na nedeljo, 19. julija ob 10. uri dopoldne.

V Gočah so odkrili spomenik

Vipava, 5. julija. V partizanskih Gočah pri Vipavi so danes odkrili spomenik padlim borcem NOV in žrtvam fašističnega terorja. Pri odkritju so bili poleg vseh prebivalcev vasi navzoči tudi ljudski poslanec tov. Jože Primožič-Miklavž, Grajf Martin, sekretar OK ZKS za okraj Gorica, major JLA Volarič in predstavniki ostalih množičnih organizacij. Slavnostni govor je imel tov. Primožič, v imenu JLA pa je govoril major Volarič. Spomenik so odkrili 16 padlim borcem in 10 žrtvam fašističnega terorja, kar dokazuje, da je vsak deseti prebivalec partizanske vasi Goče žrtvoval svoje življenje za osvoboditev.

Juto izvažajo v Turčijo

Mladenovac, 5. julija. Industrija jutinih izdelkov »Crvena zvezda« v Mladenovcu je dobavila Turčiji prvih sto tisoč metrov jutinih tkanin. Tovarna je največja te vrste v Jugoslaviji, vendar pa še pred kratkim ni mogla resno misliti na izvoz. V tovarni so mnogo storili za razširitev proizvodnje in izboljšali kvaliteto izdelkov, ki se lahko uspešno uveljavijo na svetovnem tržišču.

Pri Ivanič-Klostru našli novo naftno področje

Ena najboljših brigad v podjetju »Nafta-plin« — Maraničeva brigada, je pred kratkim našla pri vrtanju v vasi Lipovcu pri Ivanič-Klostru v globini 1200 m 26 naftonosnih plasti. Sodijo, da je to sedaj najbogatejša vrtna v vsej državi. Strokovnjaki podjetja »Nafta-plin« pravijo, da je spričo te uspeha pričakovati, da bodo v tem kraju našli vrtnice, še bolj bogate z nafto. Zategadelj pripravljajo nove vrtnice v smeri Prečeca.

Pri Bešlinu bodo začeli kopati železno rudo

Strokovnjaki predvidevajo, da bodo še letos začeli izkoriščati siderit pri Jokinem potoku v bližini Bešlina. V ta namen so v Bešlinu že zgradili več hiš, kjer se bodo nastanili delavci. Zgra-

dili so tudi delavnice in začela so se pripravljala dela. Rudo bodo začeli izkoriščati pod vodstvom železarne v Sisku.

V teh krajih so razen nahajališč siderita v bližini Bukovice tudi precejšnje količine hematita. Železna ruda iz tega kraja je po svoji kvaliteti podobna rudi iz Ljubije, ki jo še sedaj uporablja železarna v Sisku.

Letalska proga Beograd—Skoplje—Ohrid

Ohrid, 5. julija. — Jugoslovanski aerotransport je danes odprl novo turistično progo Beograd—Skoplje—Ohrid, ki bo med poletno sezono obratovala dvakrat tedensko. To je deseta turistična

proga, ki jo JAT letos otvarja. Letalska turistična proga Beograd—Skoplje—Ohrid je letos prvič začela obratovati. Letališče so zgradili približno 12 km od Ohrida.

Pokop junakov NOB v Vršču

Vršac, 5. julija. — Danes so v Vršču z vojnimi častmi in v navzočnosti predstavnikov JLA, okrajnega in mestnega komiteja Zveze komunistov, množičnih organizacij in množice delovnega ljudstva prenesli posmrtno ostanke devet neznanih padlih borcev za svobodo naše domovine, ki so padli 1941. leta.

Razmere v trgovini se bodo uredile

Se bolj bomo morali urediti razmere v naši trgovini. Proti naši trgovini slišimo zdaj mnoge in zelo ostre kritike. Ta kritika delno ni upravičena. Včasih namreč vali na trgovino grehe, ki jih je dejansko zakrivila suša, ne pa trgovina. Če primerjamo stanje v naši trgovini s stanjem pred dvema letoma, lahko vsekakor rečemo, da smo tudi na področju trgovine zelo napredovali. Na drugi strani pa je res, da je v njej mnogo negativnih teženj, ki se zrcalijo zdaj zlasti v spek-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Drugi dan Ljubljanskega festivala

Včeraj so bile v okviru Ljubljanskega festivala razne prireditve: dopoldno spreved narodnih noš, popoldne proslava Turističnega društva v Rožni dolini

Ljubljana, 5. julija. Danes so se v Ljubljani nadaljevale festivalne prireditve. Kot smo že poročali, je bil slavnostni začetek festivala včeraj zvečer, kar so zaznale Ljubljani fanfare, ki so zadonele ob 9.30 z vrha nebo-

na z 19 točkami, drugo Kranj z 10,5 in Celje z 9 točkami. Na četrtem mestu je bil Maribor. Prireditve na Ljubljani pa ni po vsej uspeha. Le nekaj čolnov, razsvetljenih z lampijončki se je prevažalo mimo kopaljšča, gle-

čelu spreveda je korakala godba JLA, za godbo pa se je zvrstila vesela rožnodolska ohect s konjeniki in koleslji, v katerih sta sedela ženin in nevesta, na velikem vozu pa množica svatoval. Obleženi so bili v gorenske narodne noše, vendar pa je vse izzvenelo malo preveč po mestno ter ni zadovoljilo tistih, ki so pričakovali nekaj pristno narodnega »rožnodolskega vzdušja«. Za ohectjo so korakali v precej raztrgani vrsti belokrajnski parstirčki z rogovi iz lujba ter dekleta in fantje v nošah naše Bele krajine. V glavnem so bili to folkloristi, ki so se prejšnji večer predstavili s plesi v kinu Tivoli. Precej veselja so imeli otroci z razpoloženi kurentinovitost pa tudi to ni bila, saj smo jih že videli pri raznih pustnih prireditvah.

Dve šibki točki smo opazili že v začetku festivala. Občinstvo — če pomislimo na zelo slabo obiskani, a kvalitetni simfonični koncert slovenske filharmonije — se ni izkazalo kot najbolj razumevajoče, po drugi strani pa vzbuja spreved narodnih noš ne, hote vtis, da prireditelji gledalce malo podcenjujejo.

Ce hočemo, da bo Ljubljanski festival postal tradicionalna prireditve, nekaj vsakoletni pregled prireditev na najrazličnejših področjih našega življenja, bo treba izboru programov in njih izvedbi posvetiti več misli in jih tudi bolje pripraviti.

tičnika. V unionski dvorani je pozdravil začetek festivala s kratkim nagovorom predsednik MLO tov. Jaka Avšič. Prav tako je bil včeraj zvečer v Ljubljani medmestni šahovski turnir v dvorani Ljudske restavracije ob Miklošičevi cesti. Zbrale so se reprezentance 16 slovenskih mest, ter je prvo mesto osvojila Ljublja-

danci pa so se zadrževali bolj v bifeju. Tudi godba ni bila najboljše. Današnje jutro je obetalo lep sončen dan, toda pričakovanja so se izpolnila samo za dopoldne. Množica Ljubljancev in udeležencev festivala se je zbrala na pločnikih in čakala, da si ogleda spreved narodnih noš. Na

IZJAVA ALEŠA BEBLERJA pred odhodom v Atene

Beograd, 5. julija (Tanjug). — Davi je odpotovala iz Beograda v Atene jugoslovanska delegacija, ki se bo udeležila zasedanja zunanjih ministrov Jugoslavije, Grčije in Turčije. Jugoslovansko delegacijo vodi namesto obolevlega državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler. Razen dr. Beblerja so v delegaciji tudi državni svetnik za zunanje zadeve Josip Djerđja, prvi tajnik Državnega tajništva za zunanje zadeve Ljubomir Hrnjak in šef kabineta dr. Beblerja Drago Rožman.

Na beograjski železniški postaji so se poslovili od delegacije član Zveznega izvršnega sveta Krsto Popivoda, državni podtajnik za zunanje zadeve Bogdan Crnobrnja, opolnomočeni minister in načelnik protokola dr. Smodlaka, načelnika oddelkov Salkov Fejić in Vjekoslav Cvrlije ter Svetnik Mustafa Vilović.

Pred odhodom je dr. Bebler izjavil sodelavcu »Tanjuga«, da zelo obžaluje, da se atenske zasedanja ne bo udeležil državni tajnik Koča Popović; pripomnil je da se Koča Popović na srečo že bolje počuti, tako da bo lahko stalno spremljal delo zasedanja.

»Mi bomo v stiku z njim, pa bo tako lahko posredno sodeloval pri delu. Trdno sem prepričan,« je dejal dalje dr. Bebler, »da bo zasedanje uspelo in da bo znova ispricalo zgodovinsko upravičenost anarskega sporazuma. Jamstvo za uspeh zasedanja je duh v naših treh državah, duh solidarnosti in skupne odgovornosti za obrambo mira v tem delu sveta.«

Dr. Aleša Beblerja in druge članke delegacije so na skopljanski železniški postaji sprejeli grški konzul v Skoplju Dimitrios Heraklidis in drugi. Z istim vlakom je prispel tudi grški veleposlanik v Beogradu Spiros Kapetanidis.

V kratkem razgovoru s predstavnik domačega tiska na skopljanski železniški postaji je dr. Aleš Bebler o bližnjih razgovorih v Atenah med drugim izjavil: »Odhajamo s prepričanjem, da bomo prispevali k uspehu bal-

kanskega sporazuma, ki je že dozdaj opravičil svoj obstoj s pomembnimi rezultati. Prepričan sem, da bo ta sporazum tudi v prihodnje pokazal svojo življenjsko pomoč in svojo pomembno zgodovinsko vlogo.«

Na vprašanje novinarjev, če bodo v Atenah govorili tudi o odgovoru turške vlade na nedavno noto Sovjetske zveze, je državni podtajnik dejal: »V Atenah bomo izmenjali medsebojna obvestila o odnosih s vsemi državami. O važnih vprašanjih kot so sovjetsko-turški in sovjetsko-jugoslovanski odnosi bomo nedvomno izmenjali obvestila in svoja mnenja.«

Dr. Aleš Bebler

TRŽAŠKA KRONIKA

Prisrčni sprejem dr. Beblerja sprožil iredentistične izbruhe

Trst, 5. julija. Obisk državnega podsekretarja za zunanje zadeve FLRJ dr. Beblerja in drugih jugoslovanskih državnih funkcionarjev v Trstu je razbrazil tržaške in italijanske iredentiste. Ta bes in nervoza sta se zlasti razkrila v hipu, ko se je zvedelo, da so dr. Beblerja in druge jugoslovanske goste obiskali zastopniki slovenskih učiteljev, OF in kmetovalcev cone A, ki so jim razložili hude življenjske razmere in diskriminatorsko ravnanje oblasti cone A nad domačim prebivalstvom.

Demokrščanski svetnik Stopera je na zadnji seji tržaškega občinskega sveta dobesedno pobesnel od jeze, ker so tržaški Slovenci seznanili dr. Beblerja s preganjanjem Slovencev. Neofašistični svetnik Morelli je dejal, da je početje Slovencev drzno in nepošteno, župan Bartoli pa je izjavil, da sta obisk in bivanje jugoslovanskih predstavnikov izzivanje »italijanskega« Trsta.

Tržaški aneksionistični voditelji, ki tako pogosto odhajajo v Rim in obiskujejo italijanska mesta, prepričujejo Italijane, da je treba cono B in Istro vrniti

Zapostavljanje slovenskih učiteljev na STO

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 5. julija. Slovenski učitelji v angloameriški coni STO zunan zahtevajo enakopravnost z italijanskimi učitelji na tem področju. Višja šolska uprava, ki je pod pristojnostjo angloameriške vojaške uprave, a v kateri sede Italijani, se nadalje zapostavlja slovenske šolnike, mened, da ti ne smejo uživati istih pravic kot šolniki v italijanskih šolah se cone.

Nedavno so slovenski učitelji vložili protest pri višji šolski upravi in poveljniku cone A generalu Wintertonu zaradi krivic, ki jih stalno doživljajo. Slo je za zvišanje plač, ki so jih dobili samo italijanski učitelji, slovenski šolniki pa ne.

Toda namesto da bi popravila to krivico, je višja šolska uprava odgovorila, da se zvišanje plač ne nanaša na učitelje slovenskih šol, ker leti nimajo neposrednega stika z italijanskimi šolskimi oblastmi.

Ta odgovor sam po sebi pričča, kako gledajo šolske oblasti cone A na položaj Slovencev in na njihove pravice. Spozabile so se že tako daleč, da odkrito govorijo, da lahko samo oni, ki so povezani z italijanskimi oblastmi, računajo na pomoč. M. P.

General Dapčević po povratku iz Francije

Beograd, 5. julija. (Tanjug). Jugoslovanska vojaška delegacija, ki je bila pod vodstvom načelnika generalštaba JLA generalnega polkovnika Peka Dapčevića dva tedna v Franciji, se je danes popoldne vrnila z letalom v Beograd.

»Sprejem naše vojaške delegacije tako v vojaških kot tudi v drugih francoskih krogih je bil izredno prisrčen,« je izjavil generalni polkovnik Peko Dapčević na zemskem letališču sodelavcu Tanjuga. »Sprejeli so nas kot stare zaveznike in prijatelje, kar potrjuje potrebo za še večje zblizanje med našima dvema vojskama in našima dvema državama.«

Cenzurirani razglas OF za STO

Trst, 5. julija (Tanjug). OF za tržaško ozemlje je izdala razglas, v katerem poudarja, da lahko zagotovi obstoj, neodvisno in najširšo demokracijo za STO le skupna jugoslovanska-italijanska uprava, na tem ozemlju. Demokratska vlada, ki bi jo izvolilo tržaško prebivalstvo, naj bi nadomestila sedanje rimske funkcionarje in vojaško upravo. V tem razglasu so tudi na kratko opisani dogodki, ki so ustvarili sedanji položaj v coni A. Iz tega dela razglaša je cenzura predsedništva sveta cone A izbrisala odstavek, ki se glasi: »Italijanskemu imperializmu je na zunanjo pobudo uspelo izsiliti s svojo politiko tristransko deklaracijo in za tem ob podpori angloameriške vojaške uprave dejansko vključiti cono A v svoj gospodarski in upravno-politični sistem.«

Ta odstavek so morali izbrisati, ker je predsedstvo cone A sveta zagotovo, da ne bo dovolilo razpečavanje letakov z razglasom.

General Marras ni mogel, spet iz političnih razlogov, odgovoriti tudi na vprašanje, če želi Italija pristopiti k balkanskemu sporazumu. Vendar je pokazal veliko iskrenosti, ne da bi skrival, da je zainteresiran na tistem, kar se z vojaškega stališča dogaja na Balkanu.

Vodja italijanskega generalštaba zna odgovarjati tudi odrezano z dvema besedama »brez komentarja«. In ko so ga vprašali, če lahko Jugoslavija prispeva k obrambi prostora, na katerem sta Grčija in Italija, je postal italijanski general vedno preciznejši.

»Ali mislite, da je treba s popolnoma vojaškega stališča vrzel v skupni obrambi Grčije in Italije zamašiti z jugoslovanske ali neke druge strani?« — so se zanimali grški novinarji.

Tedaj je bil general v svojem elementu in je hitro odgovoril: »Vrzel ni. Obramba črta med Grčijo in Italijo se nadaljuje čez Jonsko morje, ne pa po kopnem.«

Po še nekaterih vprašanjih se je italijanski general prisrčno zahvalil in, smehljajoč se vsem navzočim, popolnoma prepričan o tem, kar je povedal, odšel. V dvorani je nastal pravi vihar. Vsi glasovi izražajo odkrito nezadovoljstvo. Številni se jeze.

»Če nekdo ne more odgovarjati na vprašanje, potem naj nikar ne sklicuje konference z novinarji,« je slišati mnenja. Nato pa: »Pred morebitnim napadom se ne moremo braniti z izjavami obudovanja in zahval za izkazano gostoljubnost,« je dejal neki domači novinar.

»Grčija ne pričakuje napada čez Jonsko morje, temveč s kopnega, s severa, preden pa bi po morju prispela italijanska pomoč, bi se grška vojska, če ne bi bilo sporazuma z Jugoslavijo, lahko znašla na Kreti,« je dodal drugi.

»Res je, da je Grčija skupno z Italijo v Atlantskem paktu, toda samo grške obrambe si ni mogoče misliti brez tesnega vojaškega sodelovanja, v prvi vrsti z Jugoslavijo,« je bilo slišati tretji glas.

Ob izhodu smo skoraj trčili v general Marrasa, ki se je hitro vračal. Mislimi smo, da je kaj pozabil, toda že so nas poklicali naj se tudi mi vrnemo v dvorano. Stojimo, Marras pa je v sredini Robertson osemkrat sestala.

Mallnes, središče katoliške cerkve v Belgiji

Polom protijugoslovanske spletke

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Atene, 5. julija. V Atenah ne pomnijo, vsaj v povojnem času, tiskovne konference, ki bi se tako tragikomično končala kot se je predčerašnjim zgodilo s konferenco italijanskega generala Marrasa. Na tej konferenci so postavljali tudi resna vprašanja, zaradi česar je ne bi mogli uvrstiti izključno med komedije. Toda značilno je tudi v tem primeru, da so se italijanski državniiki že nekako navadili, da gostoljubnost našega južnega sosedu in zaveznika izkoriščajo za protijugoslovansko tribuno.

To je skušal napraviti De Gasperi že med letošnjim januarskim obiskom v Atenah. Ko je povedal na tiskovni konferenci stališče svoje vlade o reševanju sporov z Jugoslavijo. Sedaj je vodja italijanskega generalštaba napravil nov poskus in se poslužil kominformistične taktike.

Po Marrasovem sladkobesednem pozdravu in zahvali za neopozaben sprejem, so hoteli tuji in domači novinarji nekaj slišati tudi o bistvenejših stvareh. In od desetih vprašanj se jih je nanašalo na Jugoslavijo kar pet, ker so hoteli predstavljati tiska zvedeti za mnenje odgovornega italijanskega šefa o tako pomembnem činitelju v tem delu sveta, o severnem grškem in severovzhodnem italijanskem sosedu. Postavljeno je bilo n. pr. tudi vprašanje o odnosih Jugoslavije do Atlantskega pakta, ki je sicer brezpredmetno glede na znano stališče Jugoslavije, da ne želi pristopiti k tej organizaciji. Toda italijanski general ni mogel odgovoriti, ker gre, kot je dejal, za politično vprašanje, sam pa je vojak in se noče dotikati teh stvari.

General Marras ni mogel, spet iz političnih razlogov, odgovoriti tudi na vprašanje, če želi Italija pristopiti k balkanskemu sporazumu. Vendar je pokazal veliko iskrenosti, ne da bi skrival, da je zainteresiran na tistem, kar se z vojaškega stališča dogaja na Balkanu.

Vodja italijanskega generalštaba zna odgovarjati tudi odrezano z dvema besedama »brez komentarja«. In ko so ga vprašali, če lahko Jugoslavija prispeva k obrambi prostora, na katerem sta Grčija in Italija, je postal italijanski general vedno preciznejši.

»Ali mislite, da je treba s popolnoma vojaškega stališča vrzel v skupni obrambi Grčije in Italije zamašiti z jugoslovanske ali neke druge strani?« — so se zanimali grški novinarji.

Tedaj je bil general v svojem elementu in je hitro odgovoril: »Vrzel ni. Obramba črta med Grčijo in Italijo se nadaljuje čez Jonsko morje, ne pa po kopnem.«

Po še nekaterih vprašanjih se je italijanski general prisrčno zahvalil in, smehljajoč se vsem navzočim, popolnoma prepričan o tem, kar je povedal, odšel. V dvorani je nastal pravi vihar. Vsi glasovi izražajo odkrito nezadovoljstvo. Številni se jeze.

»Če nekdo ne more odgovarjati na vprašanje, potem naj nikar ne sklicuje konference z novinarji,« je slišati mnenja. Nato pa: »Pred morebitnim napadom se ne moremo braniti z izjavami obudovanja in zahval za izkazano gostoljubnost,« je dejal neki domači novinar.

»Grčija ne pričakuje napada čez Jonsko morje, temveč s kopnega, s severa, preden pa bi po morju prispela italijanska pomoč, bi se grška vojska, če ne bi bilo sporazuma z Jugoslavijo, lahko znašla na Kreti,« je dodal drugi.

»Res je, da je Grčija skupno z Italijo v Atlantskem paktu, toda samo grške obrambe si ni mogoče misliti brez tesnega vojaškega sodelovanja, v prvi vrsti z Jugoslavijo,« je bilo slišati tretji glas.

Ob izhodu smo skoraj trčili v general Marrasa, ki se je hitro vračal. Mislimi smo, da je kaj pozabil, toda že so nas poklicali naj se tudi mi vrnemo v dvorano. Stojimo, Marras pa je v sredini Robertson osemkrat sestala.

Mallnes, središče katoliške cerkve v Belgiji

Prejšnji in ta mesec je v Romuniji zasedal posebni odbor Donavske komisije, bilo pa je tudi 8. redno zasedanje Donavske komisije. Za ureditve odnosov v njej niso tako rekoč ničesar dosegli: nadaljuje se težen položaj tej mednarodni organizaciji, ki jo je ZSSR brezobzirno podredila izključno svojim koristim.

Napori jugoslovanske delegacije, ki je razložila tudi želje ene izmed obrežnih držav, izredno zainteresirane v ureditvi plobove po Donavi, in njeno splošno stališče, da morajo biti države članice v kakršnekoli mednarodnem organu enakopravne, so redno naleteli na odpor večine že dobro znanega poslušnega moskovskega glasovalnega stroja.

Jugoslovanska delegacija je predlagala, naj bi stari poslovnik Donavske komisije zamenjali s novim pravilnikom, za katerega je predložila tudi osnutek, ki zagotavlja, ne da bi kršil duha donavske konvencije, enakopravnost, enakost in stalno udeležbo vseh obrežnih držav v tej pomembni moderni organizaciji.

Vendar pa je večina zavrnila jugoslovanski predlog tako v posebnih komisijah kot na plenarnem zasedanju Donavske komisije. Izjavila se je za stari poslovnik z nekaterimi tehničnimi spremembami, ki sploh ne omejuje vsemožnega položaja tajnika komisije, predstavnika sovjetskega bloka.

Pripravljeni in vztrajna sabotaza slehernega jugoslovanskega predloga v Donavski komisiji je dosegla to, da bo ta mednarodna organizacija še nadalje organ z najbolj neenakopravnimi odnosi. Razen tega so na osmem plenarnem zasedanju Donavske komisije predložili tudi poročilo o političnem delu, ki pa je bilo dejansko posvečeno najrazličnejšim napadom na Jugoslavijo in klevetam, kar je sicer že leta normalna praksa delegatov držav sovjetskega bloka.

B. L.

NEENAKOPRAVNOST

De Gasperijeva posvetovanja

Rim, 5. julija (Tanjug). V središču pozornosti današnjega italijanskega tiska je še nadalje kriza vlade skupno z De Gasperijevimi razgovori, ki jih ima s predstavnik različnih političnih skupin.

Togliatti je po razgovoru z De Gasperijem izjavil, da je kominformistična stranka Italije ugovarjala, da krščanski demokrati ne nameravajo spremeniti svoje dosedanje politike. Z De Gasperijem se je razgovarjal tudi Saragat, ki je po sestanku izjavil, da je za preokret demokratijske večine na levo še vedno precej tehničnih razlogov.

Nenni objavlja v časopisu »Avanti« uvodnik z naslovom »Srečanje na pol poti« v katerem vprašuje »Kakšne korake lahko napravijo krščanska demokracija?« Nenni končuje, da ne prevladuje vtis, da se je prav zaradi tega vprašanja lotil De Gasperi naložbe raziskati teren in zvedeti mnenje predstavnikov strank.

Belgija je danes eno izmed najpoglavnejših oporišč katolištva na svetu, nič manj pomembna kot Italija ali Španija. Lahko trdimo, da je med vsemi zahodnoevropskimi državami v Belgiji najmočnejši vpliv klera in to na vseh področjih družbenega življenja — v šolstvu, tisku, gospodarstvu, predvsem pa v političnem življenju. Katoliška stranka je že 125 let skoraj stalno na krmilu države, to je od samega nastanka Belgije kot neodvisne države pa vse do danes. Ta pojav vsekakor korenini v dejanskih pogojih, ki jih je narekoval razvoj družbenih in političnih odnosov v Belgiji, a zaradi tega objektivnega činitelja in njegovega prevladujočega vpliva ne smemo podcenjevati izrecne sposobnosti katoliškega klera v Belgiji, da svojo politiko in taktiko prilagaja zgodovinskim in družbenim spremembam.

Ta prilagodljivost je očitna tudi pri razvoju katoliške stranke, njenem programu in celo v njenem notranjem organizacijskem sestavu.

Postopoma in sorazmerno lahko se je iz feudalno-monarhične stranke, ki je v minulem stoletju borila zlasti proti pa v političnem življenju. Katoliška stranka je že 125 let skoraj stalno na krmilu države, to je od samega nastanka Belgije kot neodvisne države pa vse do danes. Ta pojav vsekakor korenini v dejanskih pogojih, ki jih je narekoval razvoj družbenih in političnih odnosov v Belgiji, a zaradi tega objektivnega činitelja in njegovega prevladujočega vpliva ne smemo podcenjevati izrecne sposobnosti katoliškega klera v Belgiji, da svojo politiko in taktiko prilagaja zgodovinskim in družbenim spremembam.

Belgija je danes eno izmed najpoglavnejših oporišč katolištva na svetu, nič manj pomembna kot Italija ali Španija. Lahko trdimo, da je med vsemi zahodnoevropskimi državami v Belgiji najmočnejši vpliv klera in to na vseh področjih družbenega življenja — v šolstvu, tisku, gospodarstvu, predvsem pa v političnem življenju. Katoliška stranka je že 125 let skoraj stalno na krmilu države, to je od samega nastanka Belgije kot neodvisne države pa vse do danes. Ta pojav vsekakor korenini v dejanskih pogojih, ki jih je narekoval razvoj družbenih in političnih odnosov v Belgiji, a zaradi tega objektivnega činitelja in njegovega prevladujočega vpliva ne smemo podcenjevati izrecne sposobnosti katoliškega klera v Belgiji, da svojo politiko in taktiko prilagaja zgodovinskim in družbenim spremembam.

Belgija je danes eno izmed najpoglavnejših oporišč katolištva na svetu, nič manj pomembna kot Italija ali Španija. Lahko trdimo, da je med vsemi zahodnoevropskimi državami v Belgiji najmočnejši vpliv klera in to na vseh področjih družbenega življenja — v šolstvu, tisku, gospodarstvu, predvsem pa v političnem življenju. Katoliška stranka je že 125 let skoraj stalno na krmilu države, to je od samega nastanka Belgije kot neodvisne države pa vse do danes. Ta pojav vsekakor korenini v dejanskih pogojih, ki jih je narekoval razvoj družbenih in političnih odnosov v Belgiji, a zaradi tega objektivnega činitelja in njegovega prevladujočega vpliva ne smemo podcenjevati izrecne sposobnosti katoliškega klera v Belgiji, da svojo politiko in taktiko prilagaja zgodovinskim in družbenim spremembam.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Dr. Aleš Bebler

NEENAKOPRAVNOST

Prejšnji in ta mesec je v Romuniji zasedal posebni odbor Donavske komisije, bilo pa je tudi 8. redno zasedanje Donavske komisije. Za ureditve odnosov v njej niso tako rekoč ničesar dosegli: nadaljuje se težen položaj tej mednarodni organizaciji, ki jo je ZSSR brezobzirno podredila izključno svojim koristim.

Napori jugoslovanske delegacije, ki je razložila tudi želje ene izmed obrežnih držav, izredno zainteresirane v ureditvi plobove po Donavi, in njeno splošno stališče, da morajo biti države članice v kakršnekoli mednarodnem organu enakopravne, so redno naleteli na odpor večine že dobro znanega poslušnega moskovskega glasovalnega stroja.

Jugoslovanska delegacija je predlagala, naj bi stari poslovnik Donavske komisije zamenjali s novim pravilnikom, za katerega je predložila tudi osnutek, ki zagotavlja, ne da bi kršil duha donavske konvencije, enakopravnost, enakost in stalno udeležbo vseh obrežnih držav v tej pomembni moderni organizaciji.

Vendar pa je večina zavrnila jugoslovanski predlog tako v posebnih komisijah kot na plenarnem zasedanju Donavske komisije. Izjavila se je za stari poslovnik z nekaterimi tehničnimi spremembami, ki sploh ne omejuje vsemožnega položaja tajnika komisije, predstavnika sovjetskega bloka.

Pripravljeni in vztrajna sabotaza slehernega jugoslovanskega predloga v Donavski komisiji je dosegla to, da bo ta mednarodna organizacija še nadalje organ z najbolj neenakopravnimi odnosi. Razen tega so na osmem plenarnem zasedanju Donavske komisije predložili tudi poročilo o političnem delu, ki pa je bilo dejansko posvečeno najrazličnejšim napadom na Jugoslavijo in klevetam, kar je sicer že leta normalna praksa delegatov držav sovjetskega bloka.

B. L.

De Gasperijeva posvetovanja

Rim, 5. julija (Tanjug). V središču pozornosti današnjega italijanskega tiska je še nadalje kriza vlade skupno z De Gasperijevimi razgovori, ki jih ima s predstavnik različnih političnih skupin.

Togliatti je po razgovoru z De Gasperijem izjavil, da je kominformistična stranka Italije ugovarjala, da krščanski demokrati ne nameravajo spremeniti svoje dosedanje politike. Z De Gasperijem se je razgovarjal tudi Saragat, ki je po sestanku izjavil, da je za preokret demokratijske večine na levo še vedno precej tehničnih razlogov.

Nenni objavlja v časopisu »Avanti« uvodnik z naslovom »Srečanje na pol poti« v katerem vprašuje »Kakšne korake lahko napravijo krščanska demokracija?« Nenni končuje, da ne prevladuje vtis, da se je prav zaradi tega vprašanja lotil De Gasperi naložbe raziskati teren in zvedeti mnenje predstavnikov strank.

Iz večerašnje druge izdaje

Ljubljanski festival se je pričel

z izrednim simfoničnim koncertom Slovenske filharmonije

Za začetek ljubljanskega festivala je bil za to sezono sinoči v žal silo zasledeni veliki dvorani Uniona deveti in zadnji izredni simfonični koncert Slovenske filharmonije. Predsednik MLO Jaka Avšič je govoril uvodne besede k otvoritvi festivala.

Koncert je dirigiral kot gost Lovro Matačić. Na sporedu je bilo samo dve deli. Corellijev *Concerto grosso* v G-molu je bil izbran v spomin na 200-letnico rojstva tega italijanskega baročnega skladatelja, ki je letos obhajal glasbeni svet. Ritmična dražest, kontrasti v tempih, v skupinah izvajanem in dinamični kontrasti, modernejša razmerja med posameznimi, manjšimi in večjimi členi in iz teh razmerij samih porajajoča se muzična napetost — vse to je plastično zaživelo pod roko dirigenta, ki je prav po vzoru starih ljubljanskih mojstrov, Corellijevih sodobnikov, sam sedel za klavirjem sredi orkestra ter z eno roko igral, z drugo dirigiral.

Iz baroka neposreden in zato prav izločitveni preskok v romantiko: v Lisztovi *Fantaziji simfonični* sta sodelovala v tretjem stavku tenorist Janez Lipiček in moški zbor Slovenske filharmonije. Ta simfonija, ki poteka letos sto let od njenega nastanka, je bila s svojo novonovinskimi, Wagnerjanskimi koncepti ob svojem času prav tako zadnja beseda kompozicijsko-estetičnega glasbenega napredka, kakor so to danes modernistične skladbe sodobnih mojstrov. V nji je polno fine, zanimivih za glasbenega strokovnjaka, a za povprečnega poslušalca je brez posebne priprave danih razbrskane le že nekoliko utrajljiva.

Razdvojen je v tri zelo obsejne stave, ki jim je za naslov (*Fant. Marjetica, Meffisto*) določen njihov psihološki program. Orkester, pač zaradi pretrkavostnega študija tako obsejnega dela, še ni povsem dosegel tiste intenzivnosti izraza, ki je vložena v to delo. Ne glede na to pa je bila izvedba prav dobra. Mojster Matačić je, kakor je pri nas že večkrat dokazal, nazadnje z izvedbo Breknerjeve simfonije, odličnih vodnik s takim, bolj odročnim, drugače teže dostopnim vrhovom simfonične literaturo.

Z vokalnim koncertom svojega zbora napovedan na 11. julij, bo Slovenska filharmonija zaključila svoje koncerte v tej sezoni.

Rafael Ajlec

FOLKLORNE SKUPINE

Dokaj radovednežev, nekaj slučajnih obiskovalcev, nekaj resničnih ljubiteljev slovenske folklorne in kine Tivoli je bil poln, pa tudi za ograjo je nabralo primerno število gostov.

Predredite je kot celota uspela in publika je posamezne skupine nagradila z aplavzom in priznanjem. Najbolj so se naslednjem redu: etnomuzična skupina, metliška, skupina iz Raven na Koroskem, prekmurska iz Beltincev in kot poslednja ptujkopoljska iz Markovcev. Publika se je prav razvnela in živlela šele nekje v sredini, pri Koroskih, ki so jo razgibali s svojim temperamentnim plesom ter z lepimi narodnimi nošami. Manj razumevanja sta našli etnomuzična in metliška, najbrže zato, ker sta prikazali staro, zdaj že simbolično obredje, kar ljubljani, kot se je pokazalo, menda manj zanima. Največje priznanje je žela prekmurska skupina, ki je bila tudi najbolj razgledana.

De Gasperijev premik na desno

Rim, 4. jul. (Tanjug) Danes se je De Gasperi razgovarjal s kominformocema Togliattijem in Scocimarom, z demokristjani Ceschijem, Morrom in Gonello ter z nekaj neodvisnimi senatorji o sestavi nove vlade. Razgovori bržkone niso privedli k razčiščenju položaja. Vodstvo demokrističanske stranke je davi objavilo, da vztraja na svoji dosedanji politični liniji.

Tik pred De Gasperijevimi razgovori se je sestalo v tajništvu demokrističanske stranke, da bi produčilo nove momente v politični krizi. »Direkcija je potrdila svojo linijo v skladu z odločitvami nacionalnega sveta stranke«, izjavljajo v poročilu o tem sestanku. Napovedujejo, da bo De Gasperi poizkušal doseči sporazum z monarhisti, toliko da bi se v parlamentu vzdržali od glasovanja o zaupnici vladi. S tem bi izravnal izgubo socialno-demokratskih glasov. Hkrati pa bi se tako začela prva faza režima desne koalicije.

Zunanjepolitična smer francoske socialistične stranke

Pariz, 4. jul. (Tanjug) V razpravi o zunanji politiki so na kongresu francoske socialistične stranke bivši minister Jules Moché in drugi govorniki izjavili, da soglašajo s predlogom britanskega predsednika Churchilla o četverni konferenci v idejo o novem Locarnu. Jules Moché je poudaril, da je evropska armada v sedanjem položaju neaktualna in da ratifikacije take pogodbe ni mogoče združiti s politiko miru. Zunanja politika bi po njegovem morala omiliti mednarodno napetost, omejiti obojevanje ter se izogibati slehernim sporom.

V zvezi s sovjetsko mirovno ofenzivo so govorniki soglašali v tem, da ne gre nobena vera lepim

TENIS

DO KRAJA DOBER ŠPORT

Zadnja srečanja v teniskem prvenstvu Slovenije so bila vberal zelo razburljiva.

Tudi polfinalni igri moških parov sta pokazali dober šport.

Važniški tehnični rezultati so bili: Moški pari v polfinalu: Suhar — Zerovec: Vlasak — Bergant ni 3:6, 6:1, 6:2, Razboršek — Cebular: dr. Pelcer — Puchar 6:0, 6:1.

Starostni člani v četrtfinalu: Bergant: dr. Jerovec 6:1, 6:0, inž. Mešiček: Mihevc 6:2, 6:1; v polfinalu inž. Mešiček: inž. Fabjan 6:1, 6:3.

Borovo, 4. julija Mlada Iskraletna letalica Cveta Klancnik Manica ekipe vrhac, je danes z jadralnim etalon »Vaja« dosegla novo svetovno rekordni rekord na enosedežniku v disciplini cilj — povratek. Prietetele je razdaljo 160 km. Dosedanji rekord je znašal 111,5 km.

Novi odbori

PRI IZVRŠNEM SVETU BIH

Sarajevo, 4. jul. (Tanjug) Na današnji seji Izvršnega sveta BIH, ki jo je vodil Djuro Pucar-Stari, so razpravljali in sklepali o začasnem delovnem območju odbora in komisiji Izvršnega sveta BIH, o načinu njihovega poslovanja ter o organizaciji administracije.

Poleg dosedanjih so bili ustanovljeni novi odbori za notranjo politiko, za proračun, za vprašanja lokalnih organov ljudske oblasti in družbenega upravljanja ter odbor za koordinacijo. Za predsednika koordinacijskega odbora je bil izvoljen Djuro Pucar, njegovi člani pa so postali podpredsedniki in tajniki Izvršnega sveta ter predsedniki odborov Izvršnega sveta. Za predsednika odbora za notranjo politiko je bil izvoljen Uglješa Danilović, za predsednika odbora za proračun Blažo Djuričić, za predsednika odbora za vprašanja lokalnih organov ljudske oblasti pa Ljubo Babić.

Mađarska po sledi Vzhodne Nemčije

Koncesije zasebnemu kapitalu naj bi zastrle državno-kapitalistično despotstvo

Beograd, 4. jul. Kakor je bilo po nedavnih izjemnih v vodilnih organih partije mađarskega delovnega ljudstva pričakovati, je prišlo do spremembe tudi v sestavi budimpeštanske vlade. Največja izprememba je vsekakor umik Mathiasa Rakosija za predsednika vlade. Iz vrst članov vlade pa so bili izločeni še nekateri drugi od »stare garde« — sovjetskih eksponentov na Mađarskem, tako dosedanji minister za ljudsko prosveto Jožefa Reval, vojni minister Mihailo Parkas, zunanji minister Erik Molnar, podpredsednika vlade Karoly Kis in Hazi Arpad itd. Od »stare garde« je poleg Imroja Nagya ostal v vladi le Erne Jerő kot prvi podpredsednik in notranji minister, v ostalem pa ljudje brez vidnejše politične preteklosti. V njej je tudi nekaj pristajev meščanskih strank; teh je posebno dosti v republikemski predljudi.

Tako je bila v Budimpešti očitna reprija dogodkov v Vzhodni Nemčiji. Personalna izprememba v vladi in v vrhovih PMT ter izjave Nagya o napakih dosedanje politike so najočitnejše priznanje krize v državno-kapitalističnem birokratskem sistemu oziroma v sovjetski politiki na Mađarskem (in ostalih satelitskih državah). Tudi v Budimpešti so poizkusili najti rešitev in preprečiti dogodka, kakršne je pred nedavnim doživela Vzhodna Nemčija. O tem priča posebej izbira novega predsednika vlade, Imro Nagya je bil ob koncu 1944 in v začetku 1945. leta kmetijski minister. To je bilo v času zelo popularne agrarne reforme. Od srede 1946 do konca 1952. leta je v državnem upravnem aparatu ni imel pomembnejše besede. Čeravno je bil član politburoja CK PMT, Z njim so hoteli verjetno zbrati za ljudstvo najmanj kompromitiranega človeka, ki naj bi več ali manj popravil dosedanjo notranjo politiko in našel

kompromis z nekaterimi politiki ali strankami. Ze od kraja Nagy obeta ukrepe v tem smislu, namreč v smislu izpodbude zasebne trgovine, obrti in podobno. To naj bi bil moskovski izhod iz slepe ulice. Kompromis med državnim in zasebnim kapitalizmom, očitno pa ne po socialistični poti. In je bližitev nekaterih najvidnejših metod državno-kapitalističnega despotstva, v bistvu pa nespremenjen sistem.

Sedanje izpremembe v Budimpešti so skrbno pripravili. Rakosij in Parkas sta se pred nedavnim vrnila iz Moskve. Pred nekaj dnevi so znižali cene nekaterim lokalnim proizvođačem, čeprav je simbolično. Zvišali so plače nekaterim kategorijam delavcev in rudarjev (sicer večina spet le poslovojem in predelavcem: nižjemu vodilnemu kadru). V tisku in po radu še nekaj dni vodijo kampanjo s kritiko dosedanjega gospodarskega vodstva. Objavili so tudi dva uvodnika v »Szabad Nepu«, ki se zavzema za upoštevanje »spovršenih ljudi« in ki očita voditeljem, da so se »oddaljili od ljudstva«.

Dogodki na Mađarskem so nedvomno rezultat krize režima, ki temelji na izkoriščanju, osiromašenju in teptanju osebne svobode, rezultat tega odpora delovnega ljudstva. Z Nagovo deklaracijo naj bi nova vladna linija pomirila. Nekakšne zveze s kapitalističnimi elementi pa krize ne bodo ublažile.

Koprili v Carigradu

Carigrad, 4. jul. Zunanji minister Koprili, ki je na poti v Atene davi prispel v Carigrad, je izjavil dopisnikom »Borbe« in »Politike«, da je bližnja atenska konferenca reden sestanek treh ministrov, kakor jih določa balkanski pakt, da bi se tako od časa do časa izmenjala stališča o perečih vprašanjih. Na konferenci bodo preučili vsa vprašanja, ki zadevajo Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo, med drugimi tudi vojaška.

Italijanska vojaška misija V ATENAH

Rim, 4. jul. (Tanjug) Grški generalni štab je danes objavil, da je 25. junija prispela v Grčijo vojaška misija italijanskih oboježenih sil pod vodstvom šefa italijanskega generalnega štaba generala Marasa. Misija je obiskala več vojaških šol in drugih ustanov. General Maras se je z načelnikom grškega generalnega štaba razgovarjal o vprašanjih, ki zadevajo skupne interese obeh vojsk v okviru atlantskega pakta. Sestal se je tudi z zunanjim ministrom Stefanopolosom. Italijanska misija se je mudila v Grčiji 10 dni in je danes odpotovala nazaj v Rim.

Pet odločilnih košev v dobri minuti

Grčija : Jugoslavija 65:59 (24:37)

(Od posebnega dopisnika)

Beograd, 4. julija. Slaba taktika našega moštva in izredni finiš grških košarkarjev sta odločilno vplivala na nocojšnje tekmo. Ko je sodnik zapikal konec in so na igrišče pritekli rezervni igralci grške ekipe s svojim trenerjem in dvignili na rame junaka tekme Mateua in Stefanidisa, smo šele došli, da je bila naša ekipa dejansko poražena. Tako malo je bilo časa, da bi se vživeli v položaj na terenu. Dobro minuto pred koncem so Grki odločili izid tekme. Kako naj pojasnimo nocojšnjo dramo? Naši košarkarji so v drugem delu drugega polčasa igrali taktično slabo. A to je le en vzrok. Prav v zadnjih trenutkih so Grki sprožili izreden finiš in pokazali izredno borbenost. To je bil drugi vzrok, kako se je mogel poraz premeriti moštvi, ki je znano po tem, da v zadnjih minutah ne izgubijo že skoraj dobljene tekme. Naši so se pri evropskem prvenstvu v Moskvi proslavili prav s tem. Toda vsekakor so lužni gostje zasluženo zmagali.

Naš doletelni reprezentativci in trener državnega moštva za evropsko prvenstvo Nebojša Popović je prebledeval in drhtel in komaj izltnil iz sebe: »Ne razumem, kaj se je zgodilo«.

V začetku smo vodili. Loci je že v prvih minutah zadel v koš, kmalu nato je Marjanović zvišal na 4:0. Obe ekipe sta igrali po svojih specifčnih sistemih: Grki hladnokrvno, počasi in potrpežljivo, naši z naglimi napadi, duhovitimi kombinacijami in mnogo

strel v koš, toda ne vselej precizno. V prvem polčaju je triumfirala naša igra. Stalno smo vodili in naša ekipa je v prvih 20 minutah dosegla rezultat 37:24. Največji zaslug je imel pri tem Marjanović: pod posebnim odličjem, zlasti pa s svojimi streli čez glavo. Toda tako je šlo le v prvem polčaju in v prvi polovici nadaljevanja. V 30. minuti je bil rezultat 50:36 za Jugoslavijo.

Finiš je prišel dve minuti pred koncem. Rezultat je bil tedaj 55:58 za našo ekipo, trenutek nato je Engler s prostim metom še povisal na 59:58. In to je bil naš zadnji koš. Tedaj pa so naši postali živčni in so pogosto po nepotrebnem prepuščali žogo nasprotniku. Le-ta pa je to v polni meri izkoristil. Rubanjski z izvrstnimi skoki pod košem in Stefanidjski z naglimi prodori sta zmanjšala rezultat na 59:58. prešla v vodstvo s 60:59 in s tem k odločitvi. Potekale so zadnje sekunde, nasprotnik je bil koncentriran in superioren. Mateu je iz prostih metov zvišal na 64:59, zadnjega pa je dosegel Manlas tudi iz prostega meta.

Gostje: Holveas 1, Mateu 12, Rubanjski 7, Stefanidjski 21, Manlas 6, Papatimas 5, Spaudakis A 8, Spaudakis Z, 5, Arvanitsi, Ksenos, Karamanisi in Erfstakias.

Naši: Gee 4, Loel 14, Marjanović 13, Andrijašević 2, Curčić 11, Engler 10, Blagojević 5, Stanković, Mijalčević in Blagojević 11.

Sodila sta Colović in Stefanović. M. Stamenković.

EGIPT, najmlajša republika na svetu - in njeni sovražniki

Pred kratkim proglašena egipčanska republika ni vzbudila posebnega presenečenja, marveč je bila normalna posledica globoke želje tega naroda, da bi naposled videl na čelu svoje državne uprave ljudi, ki bodo upoštevali njegove potrebe in koristi.

Za ta dogodek lahko upravičeno rečemo, da bo vplival ne le na notranji napredek Egipta, marveč tudi na splošno sedanja naziranja na Srednjem vzhodu, kjer še vedno prevladujejo zastarele oblike vladavine, ki sloni v mnogih deželah na preživelih oblikah fevdalizma, avtokratske monarhije in teokratske države. Vendar pa pri tem pričakovanju, prav glede na boj za uvedbo lai-

moramo upoštevati tudi to, da so tamkaj drugačne razmere, da je v Egiptu odprto vprašanje nacionalne neodvisnosti, agrarne reforme itd. Takšna razmišljanja, morda utemeljena, morda tudi ne, se vsiljujejo ob ustanovitvi nove egipčanske republike.

»Razbili smo še zadnje verige suženjstva in despotizma, s katerimi nas je od svojega prihoda na oblast stiskala tuja dinastija.« Tako je začel general Nagib svoj govor ob razglasitvi republike. Veliki množici ljudstva je povedal še tole:

»V vašem imenu smo napravili konec monarhiji, ki bo ostala v zgodovini znana po trpljenju

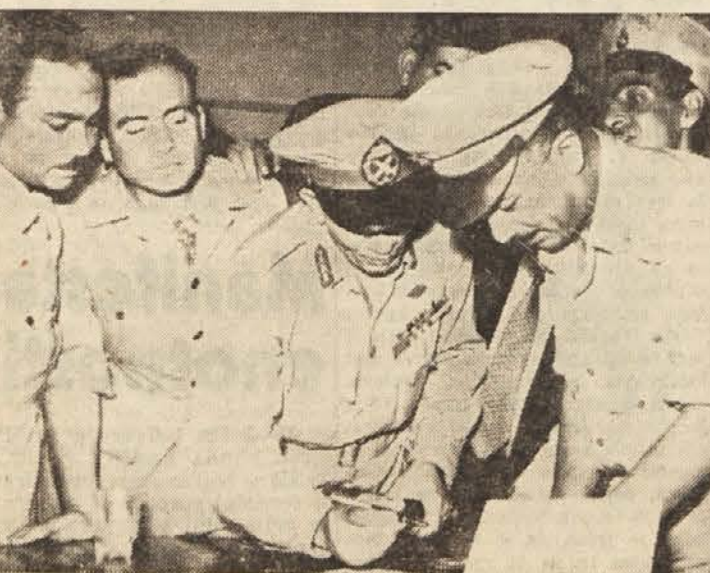
nikih nekdanje kraljeve družine. Potvoriti hočejo zgodovino, toda francoska republika ni potvorila zgodovine Francije. Časnik je postavil tudi zasmehljivo vprašanje, zakaj javno sramote samo dinastijo Mohameda Ilija in zakaj grede naprej samo za 150 let in ne za 300, 500 in 1000 let in zakaj po isti ločnici ne rušijo tudi piramid, simbolov despotizma in suženjstva.

Pisanje tega časopisa ni značilno za stališče egipčanskega tiska v celoti, saj je le-ta z vsem razumevanjem in navdušenostjo pozdravil ustanovitev republike. Njegov pomen je edino v tem, da v njem govore tiste sile, ki jih je začela revolucija izpodkopavati in ki nimajo možnosti, da bi udarile nanjo naravnost. Toda teh elementov ni podcenjevati in egipčanski revolucionarni svet se pripravljajo na resen obračun z njimi. V Nagibovi razglasitvi republike je namreč rečeno: »Vlada se je v minulosti naslanjala na sistem favoriziranja in petoliziranja ter se posluževala improvizacijske politike. Začeli smo brezobzirno vojno proti tem zlom, ki so dobila nesluten obseg. To je za slehernega državljana vojna do uničenja. Sleherni izmed nas mora potegniti meč in se brez oddiha boriti proti tem zlom.« In dalje: »V Egiptu ni mesta za navadne opazovalce. Državi je potreben napor slehernega posameznika, splošno navdušenje, znanje in izkušnje slehernega državljanca.«

Tudi tisti, ki so skušali in si še zmeraj prizadevajo najti razne »pravilnike«, ki baje trdijo, da bi morali spoštovati kakršne koli določbe, preden je bila razglašena republika, so dobili pred nekaj dnevi odgovor v časopisu »Al Musavare«. V uvodniku tega časopisa je poudarjeno, da je odbor za izdelavo ustave, ki je zbral najuglednejše egipčanske predstavnike, sklenil po več mesecev trajajočem delu vzeti republiko kot temelj bodočega egipčanskega režima in da je ta sklep sprejelo in ga pozdravilo vse ljudstvo. Tistim, ki zahtevajo nadaljnjo obrazložitev in vztrajajo na formalnosti, pa časnik jasno odgovarja: »Revolucija je revolucija, v Egiptu pa ni le delo armade; temveč ljudstva in armade, saj je ljudstvo zahtevalo republiko.«

Najmlajša republika na svetu je zaživela zakonito in polno življenje svoje mladosti in začela borbo z različnimi sovražniki, ki jo zahrbtno in brezobzirno napadajo z najrazličnejših strani. Njena revolucija je v teku, čas pa bo pokazal, ali so njeni kompromisi nujni, oziroma ali izvirajo iz naziranja njenih nosilcev.

Z. Pečar

General Nagib podpisuje listino o proglasitvi republike

izmu v tem zaostalem svetu, le ni treba pretiravati. Po izgonu kralja, strmoglavljenoj dinastiji in uvedbi republike je značilno, da se dandanes v Egiptu, in sicer v teh prvih dneh nove republike, še bolj kot poprej za vse dogodke zahvaljujejo bogu, preroku in njegovim naslednikom, in poudarjajo, da je bila dinastija strmoglavljena tudi zato, ker ni v skladu s koranom itd.

Kemal Atatürk je svojčas izgnal sultana, kasneje pa tudi vrhovnega verskega poglavarja vseh muslimanov — velikega kalifa, dal zapreti duhovnike ter preganjal menihe, tako da je njegovo laicizem prišel do polnega izraza v turški revoluciji. To pa ne moremo trditi za sedanji razvoj dogodkov v Egiptu. Odtod vodi dejstvo, da so tamkaj mnogo storili, da je to napredno glede na stoletni napredek te dežele, da pa odmev egipčanskih dogodkov v ostalem muslimanskem svetu ne bo tako odjeknil, kakor se je pripetilo ob turški revoluciji pred tridesetimi leti. Pri tem

in surovem ravnanju z našim ljudstvom.

Toda tistega dne, ko je novi predsednik republike tako govoril o republiki in novem razdobju v življenju tega naroda in ko je začel egipčanski prvak rušiti spomenike nekdanjih monarhov, ko so jeli preimenovati ulice in trge, ko so začeli razpravljati o tem, kakšen naj bi bil novi državni grb — za čigar idejni osnutek je nek časnik razpisal natečaj, ko se je stoletja zadrženi upor začel javno manifestirati, tega istega dne je bilo objavljeno v časopisu »Agber Sanx« tudi mnenje, nasprotno naziranju večine tega razburkanega in prebujenega naroda.

V njem je pisalo: Bili so predlogi, naj bi zamenjali zastavo in himno, toda hvala bogu — do tega ni prišlo, sedaj zahtevajo, naj bi s trgov republike v Kairu in Aleksandriji odstranili spomenika Mohameda Alija (ustanovitelja dinastije), Ibrahima in Ismaila ter preimenovali ulice in trge, ki se imenujejo po pripad-

Močan vpliv katoliške cerkve

(Nadaljevanje s 4. strani)

toliška stranka kot zaščitnik oltarja in prestola uveljavljala vztrajno konservativno politiko in boj proti osamosvojitvi delavskega razreda.

Katoliški kler je v Belgiji vzpodbujal in podpiral belgijska skrajno nacionalistična gibanja — flamingantizem in reksizem, jih uporabljal in spretno manevriral z njima, hkrati pa se je varoval, da bi se istovetili s katoliško stranko. Reksistično gibanje, čigar vodja je bil znani Leon Degrelle, vojni zločinec, ki živi sedaj v Argentini, kjer je našel udobno pribežališče, je nastalo v Louvenu, katoliškem univerzitetnem središču. Ze v začetku so reksizem podpirali razni cerkveni prelati, med njimi zlasti škof Picard, ki je tedaj vodil važno frakcijo katoliške mladine. Reksisti so v starokatoliško stranko hoteli uvesti več dinamične, več krvi, skratka njeno doktrino so hoteli spremeniti v fašistično. Poslej je Degrelleva akcija naletela na velik odziv pri najreksistonejše delu katoliške stranke, ki se je ocepila od svoje matice, ko je reksizem postal posebna stranka.

Van Roey tudi danes dejanski, čeprav neuradni, predsednik vladajoče katoliške stranke.

Katoliška stranka se po vojni ni pojavila pod svojim starim imenom. Izprememba naziva v »socialno krščansko stranko« sodi tudi v vrsto znanih prizadevanj katoliške Cerkve in Vatikana, da bi svojo politično linijo prilagodili po vojni izpremenjenim političnim pogojem in razmerjem na svetu. Razširjenje osvobodilnih gibanj ter demokratske, socialistične in antiklerikalne zavesti človeštva je katoliške cerkve prisililo ne le, da poudari svojo »demokratsko« in »socialno« vlogo, temveč tudi da svojo ideologijo in filozofijo »modernizira«.

Pri belgijski katoliški stranki lahko opazimo oboje. Pri svojem imenu je na prvo mesto postavila besedo »socialno«, njen program pa — seveda ne po naključju — vsebuje tudi varianto filozofije »personalizma«. V programu socialno krščanske stranke poudarjajo, da želi predvsem »obnoviti celotno družbo« ter da je stranka »krščanska, ker zahteva človeške vrednote, ki so temelj naše zahodne civilizacije.« S te strani je zanimiv naslednji odlomek iz pravilnika socialno-krščanske stranke:

»Ker je stranka socialna in krščanska, temelji njen program na osnovnem spoznanju — na osebnosti. Predvsem želimo rešiti človeka. Le-ta je dandanes podjarmljen. Zdal nad njim gospoduje moč denarja ali pa za njim oprezuje administrativni cezarizem totalitarnih držav. Želimo obnoviti svobodo...«

Res, kako »obnoviti svobodo«? Po kateri poti, s kakšnimi sredstvi in kdo so sovražniki svobode? Odgovor se glasi: »... izhajajoč z vso svojo ostrino in politiko iz spoznanja človeške osebnosti, ki se je razvila v zdravju in naravnih družbi, krščansko-socialna stranka v celoti nasprotno ne le teoriji liberalnega kapitalizma, temveč tudi marksistični filozofiji...«

Nimamo poviada, da zadnjemu stavku ne bi verjeli. Katoliška Cerkve res nasprotuje liberalnemu kapitalizmu, ker zastopa monopolistični kapitalizem. Nasprotuje tudi marksistični filozofiji, ker je prav tako proti delavskemu gibanju in socializmu. Katoliška Cerkve je v Belgiji zelo delavna tudi pri zadevah zunanje politike in mednarodnih odnosov.

Bolj ali manj odkrito nastopa proti Veliki Britaniji. Ne dolgo od tega so jezuiti, katerih število zadnja leta v Belgiji nepretrgoma narašča, organizirali veliko gonjo proti Veliki Britaniji, pri čemer je bil glavni argument, da Angleži baje »hočejo Belgiji prevzeti Belgijski Kongoc. Prav te dni, kmalu po nedavni Churchillovi pobudi, smo v katoliškem listu »Handesblad« lahko prebrali dobesedno naslednje vrstice: »Churchill in Atleea danes plešeta ruski ples proti evropski enotnosti. Churchill in Atleea sledita poti ruskega Berhtesgadena in Münchena. Spodbujata Malenkova, naj ne pokaže popustljivosti, temveč postavi nove zahteve...«

Socialistični »People« je ostro reagiral na tako pisanje katoličkov proti Veliki Britaniji: »Dobro bi bilo, ko bi v naslednjih mesecih budno bdeli nad takimi težnjami, ki nas spominjajo na najhujše reksistične čenče pred 1940. letom. Zdi se, da vojna ne katerih ljudi res še ni izučila.«

Danes povezuje katoliška Cerkve v Belgiji vsa svoja zunanjepolitična upanja za ostvartivostjo »Jale Evropece«, v kateri vidi realiziranje svojega davnega sna — obnove katoliškega cesarstva Karla Velikega. Minila so stoletja, toda oči »svete in apostolske Cerkve« še vedno zro proti staremu cesarskemu mestu Aachenu, sose in tik za belgijsko mejo.

M. Vitorović

Socialistični konkurz in delavsko upravljanje

Nekaj misli ob stečaju »Modne konfekcije« v Ljubljani

Za vsakogar, ki se zanima za delavsko upravljanje, pomeni plačilna sposobnost oziroma nesposobnost podjetja zanimivo temo, o kateri pa doslej še nismo mnogo govorili, ker smo jo prepuščali praksi. Ob primeru konkurza »Modne konfekcije« v Ljubljani se je to vprašanje ponovno odprlo. Veselilo bi me, če bi vsaj tokrat stvar pripeljali do konca. Precej upanja mi daje dosedanja razprava, ki je našla več novih problemov.

Poglaviti problem, ki se pri tem pojavlja, je družbena odgovornost podjetja za svoje delovanje. Poglejmo, kakšne pravice ima kolektiv. Ki je prejel v upravljanje in izkoriščanje osnovna sredstva. Kolektiv ima pravico, da prejeta osnovna sredstva uporablja in ustvarja dohodek, da od dohodka daje družbi tisti del, ki je nujen za kritje družbenih potreb in da z ostankom (pri nas mu nepravilno pravimo dobiček) samostojno razpolaga. Samostojno razpolaganje z zasluhkam amatrmo za bistveno prvino delavskega upravljanja, pri čemer ne-

nehno udarjamo po kakršnekoli administrativnem vmešavanju v razdeljevanje zasluhka podjetja. Toda če kolektiv samostojno razpolaga s svojim zasluhkom in če zlasti samostojno deli presežke, potem mora nujno tudi odgovarjati za morebitno izgubo. Vsako drugačno ravnanje bi ustvarilo neenake odnose med kolektivom in skupnostjo, saj bi potemtakem kolektiv dobiček samostojno razporejal, za izgubo pa bi odgovarjala skupnost. To pa bi bilo po mojem mnenju v celoti nemoralno in bi tudi slabo vplivalo na kolektive. Nasprotno, vsi člani kolektiva morajo odgovarjati za to, da povzročeno škodo povrnejo družbi iz svojega bodočega dohodka, razen tega pa bi ostala še posebna odgovornost uprave podjetja za družbeni zločin, ki ga predstavlja polom podjetja.

Naslednji problem je odnos podjetja do podjetja. Po mojem mnenju gre tu, če sem pravilno razumel svobodo v gospodarskih odnosih, za medsebojne gospodarske odnose dveh gospodarskih organizacij, ki organov oblasti ne zanimajo vse dotle, dokler se gibljejo v zakonskih normah. Iz tega seveda neposredno sledi, da mora vsako podjetje, ki stopa v take odnose, računati s poslovnim rizikom in ga prevzeti, kar pomeni, da bo v primeru plačilne nesposobnosti svojega partnerja pač utrpel izgubo. Vsako drugačno postavljanje stvari bi tudi tu ustvarilo neenake odnose med kolektivom in skupnostjo. Zahteva, naj skupnost nadomesti izgubo, ki jo je podjetje utrpelo zaradi kreditiranja plačila nezmožnega partnerja, bi namreč pomenila naslednje: če bo uspeh, potem nikogar nič ne briga, če pa bo izguba, plačajte vi. Vsakemu laiku je jasno, da bi bil tak odnos nemoralen in da bi zmanjševal poslovno budnost kolektivov.

Tretja stvar je odnos ustanovitelja do podjetja. Z ustanovitvijo podjetja ne more prenehati zanimanje ustanovitelja za delovanje podjetja. Ustanovitelj namreč pričakuje od podjetja akumulacijo, razen tega pa ga, kot neposrednega predstavnika družbe, venomer zanima, kako pod-

jetje gospodari z družbenimi sredstvi. Iz tega sledita dolžnost in pravica ustanovitelja, da nenehno spremlja in nadzira poslovanje podjetja. Če podjetje pravilno posluje, se ustanovitelj ne bi smel vmešati v poslovanje in upravljanje podjetja. Če pa ugotovi, da podjetje slabo dela ter ogroža družbene interese, je ustanovitelj dolžan posredovati in urediti stvari z ustreznimi ukrepi. Ustanovitelj, predstavnik družbe, sme tudi likvidirati podjetje, ki nima upanja, da bi se na kak drug način ozdravilo. Seveda pa ostane posredna odgovornost ustanovitelja, če je zaradi njegove slabe kontrole utrpela gospodarsko škodo kaka druga gospodarska organizacija.

Četrta stvar je ravnanje v primeru, ko gre za plačilno nesposobnost podjetja. Ne strinjam se s tem, da je v teh primerih edini izhod likvidacija oziroma konkurz. Po mojem bi kazalo uporabiti razne stopnje, ki bi bile posebno v naših pogojih primerne. Priljubljena uprava in poravnava bi lahko pomagala posebnim podjetjem, ki niso po svoji krivdi zabrale v težave, da bi te težave spet prebrodila in postala po-

novno družbeno koristna. Likvidacija, oziroma konkurz bi moral biti poslednji ukrep v primerih, ko je podjetje zaradi subjektivnih slabosti prišlo v težave ter ni upati, da bi se iz njih izklopale v bližnjem času. Pri odločitvi o tem bi morali povedati svojo besedo razen ustanovitelja tudi upniki, ki so prav tako neposredno zainteresirani za učinkovito rešitev problema. Če pa že pride do likvidacije, potem je nujno, da se vsi pravni akti vsaj šest mesecev nazaj razveljavijo ter da se vse upnike postavi v isto vrsto, z edino izjemo družbe, ki ima prvenstveno pravico, da uveljavlja svoje terjatve, kakor so akumulacija, posebna družbena sredstva, socialno zavarovanje itd. Vsak drug odnos bi postavil upnike v neenak položaj. Po reorganizaciji bančnega sistema in z vzpostavitvijo poslovnih bank bodo prišle tudi banke v normalnem upniški odnos, kar pa zahteva, da banka kredit po samostojni oceni dolžnikove kreditne sposobnosti.

Rešitev teh vprašanj bo omogočila, da se bodo hitreje razvijali svobodni odnosi in da se bo okrepilo delavsko upravljanje.

Marjan Dermastja

V soboški bolnišnici gospodarijo po novem

Na zadnji seji je OLO Murska Sobota sprejel odlok o določitvi najvišjih cen za zdravstvene usluge. Odlok je bil sestavljen v sodelovanju z vodstvom bolnišnice in Murski Soboti. Povprečni oskrbni dan v bolnišnici je določen na 695 din. Dejanski stroški po posameznih oddelkih pa so preračunani v kirurškem 934 dinarjev, v internem 695 din, v infekcijskem 548 din in v tuberkuloznem 591 din. Povprečni oskrbni dan bi po teh računih, ki so bili sestavljeni z ozirom na dosedanje izdatke, znašal 742 din. Dobljeno število pa so znižali skoraj za 50 din zaradi tega, da bi omogočili čim širšemu krogu ljudi — samooskrbovancev, da se poslužujejo nege v bolnišnici. Povprečni oskrbni dan pa so uvedli zaradi tega, da na kirurškem oddelku ne bi bila oskrbina previsoka in bi preplašila nekateri samooskrbovance.

Zaradi tega bodo gotovo imeli težave, vsaj v začetku novega načina gospodarjenja. Vendar osebe bolnišnice, ki je sodelovalo pri določanju oskrbnine, meni,

da si tudi z visoko dnevno oskrbino ne bi zagotovili večjih dohodkov, ker bi s tem najbrž zmanjšali število bolnikov, ki bi morali sami plačati oskrbino. Zato bodo z varčevanjem in boljše delom poizkušali zmanjšati izdatke. Seveda pa varčevanje ne bo šlo na račun zdravih ali drugih stvari, ki bi ovirale zdravljenje. Cilj bolnišnice je, za čim nižjo ceno oskrbnega dne nuditi bolnikom vse, kar mu je potrebno za čim prejšnje okrevanje. Ta cilj je zasledovala že doslej, kar je razvidno iz primerjave z drugimi bolnišnicami. Bolnišnica v Murski Soboti je porabila za zdravljenje dnevno povprečno 200 din, v Mariboru in Novem mestu pa znatno manj; za hrano pa 196 din, v Mariboru 150, Novem mestu 120 din. Nasprotno pa so režijski stroški bili znatno nižji kakor v navedenih bolnišnicah.

Ni pa pravilno mnenje nekaterih, da je za soboški bolnišnici mogoče določiti znatno nižji oskrbni dan kakor za druge bolnišnice v Sloveniji zato, ker je v izrazito poljedelskem predelu in ker ni modernizirana. Pregled izdatkov za prvo tromesečje je pokazal, da to ne znižuje višine izdatkov. Primer: bolnišnica mora še sedaj plačevati mleko po 25 dinarjev liter, odbrana jajčca, ki niso za izvoz, po 14 din. Tudi pri prevozu zdravih in drugega materiala ima bolnišnica v Murski Soboti največje stroške izmed vseh bolnišnic v Sloveniji, ker je najbolj oddaljena od tovarnih in centra.

Ker pri tako nizki dnevni oskrbnini predvidevajo možnost primanjkljaja, sta OLO in Zavod za socialno zavarovanje obljubila, da bosta v tem primeru priskočila na pomoč v dodatkom. Uprava bolnišnice pa je sklenila, da bo storila vse, kar bo možno, da le-tega ne bi potrebovala.

—ke.

Manifestacija slovensko-hrvatske enotnosti na brežiškem festivalu

Pred 380 leti se je pri Brežicah zbrala kmečka vojska, ki je šla v boj za staro pravdo proti fevdalnim gospodi. V spomin na te velike dni slovensko-hrvatske enotnosti prirejajo v Brežicah že vrsto let slovensko-hrvatske festivale. Letošnji festival je otvorilo kulturno-prosvetno društvo Zagorcev »Matija Gubec« z Begovičevo trodejanjo »Matija Gubec« na dvorišču starodavnega brežiškega gradu. Predstavi je prisostvovalo nad 500 ljudi.

Danes zjutraj je bil sprevod fizikulturikov, nato pa na stadi-

onu okrajni telovadni nastop in šahovski tekmovalni nastop med Krškimi in Zagrebom ter razstava slikarjev-amaterjev. Vse te prireditve so precej razgibale Brežice. Popolne je bilo na gradu veliko kmečko zborovanje, na katerega so prišli ljudje iz bližnjih in daljnjih slovenskih vasi, mnogo ljudi pa je prišlo tudi iz Hrvaške.

Zborovanja so se med drugimi udeležili tudi član Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS ter republiški in zvezni poslanec tov. Ivan Hribar, Jože Vovoda in zastopnik Ljudsko-prosvetne zveze Hrvaške, sekretar OK ZKJ za okraj Crnomelj tov. Martin Zigelj ter predsednik OLO Brežice tov. Jože Zupančič. Na kmečkem zborovanju je govoril član Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tov. Ivan Hribar, ki je med drugim poudaril, da slovensko-hrvatski festival ponovno dokazuje povezanost Slovenije in Hrvaške, ki se je ustvarjala že v časih kmečkih puntov in se nato razvijala, dokler se ni do vrhunca razvila v narodnoosvobodilni borbi.

Nato je tov. Ivan Hribar govoril o moralno-političnem uspehu Jugoslavije v borbi proti svjetskemu hegemonizmu. Poudaril je, da nas je boj s sovjetsko birokratsko kasto sicer stal tudi ogromne finančne žrtve, vendar pa je neprecenljive vrednosti

Dvojni uspeh so dosegli Lendanski gasilci, ki so gradili nov gasilski dom. Pridobili so tudi nove člane. Tako so se njihove vrste skoraj podvojile. Zdaj imajo 62 aktivnih in nad 350 podpornih članov. Dom ima 24 m visok razgledni stolp. Pri gradnji so opravili nad 30.000 prostovoljnih ur.

V Smarju pri Jelšah je bila ondan občinska konferenca delegatov Socialistične zveze. Konferenca je ugotovila, da so bile volitve v vsake odboje, ponekod zelo slabo izvedene. V vsakih odborih Balo in Semovca volitev niso imeli zaradi pičle udeležbe. Delegati so ugotovili, da se člani premalo zanimajo za gospodarska vprašanja; odbori SZDL pa so premalo delavni.

NOVA PLANINSKA POSTOJANKA V LOGARSKI DOLINI

Planinsko društvo iz Celje je včeraj odprlo v neposredni bližini Planinskega doma v Logarski dolini Planinsko kočjo. Le-ta bo nekoliko razbremenila Planinski dom, pa tudi večje število obiskovalcev iz Logarske doline bo zdaj lahko prenočilo v dolini. Koča je lepa, a preprosto opremljena, ima skupno ležišče za 50 oseb, kakor tudi letno kuhinjo in jedilnico.

S tem je PD Celje doseglo velik uspeh pri razvoju turizma v Zg. Savinjski dolini, hkrati pa je to najlepše darilo ljudstvu ob šestdesetletnici društva. Prav je, da javnost izve, kakšno veliko delo je PD Celje opravilo v šestdesetih letih za razvoj turizma v Zg. Savinjski dolini in Savinjskih Alpah. Kot Savinjska podružnica SPD je bilo ustanovljeno avgusta leta 1893., vse od ustanovitve društva pa do zdaj je društvo nenehno delalo za izboljšanje in pospeševanje turizma.

Zasluga društva je, da so Savinjske Alpe doobra raziskane, da je po njih razpredena mreža dobrih poti kakor tudi, da so po njih podrobno raziskane številne plezalne ture. Velike so zasluge prvih članov: dr. J. Frischauka, Frana Kobeca, Janeza Piskrnika in cele vrste drugih za razvoj turizma v Zg. Savinjski dolini. Ne smemo pa pri tem pozabiti, da je ravno to društvo v

letih pred in med prvo svetovno vojno vodilo oster politični boj s sekcijo nemško-avstrijskega alpinističnega društva, katero je poskušalo onemogočiti delovanje SPD ter tako zatreti slovenski življenj v Savinjski dolini.

Po osvoboditvi je čakala društvo ogromna naloga: vse njegove postojanke so bile od okupatorja izropane in požgane. Vsa Logarska dolina je bila le kup ruševin. Pričeti je bilo treba popolnoma iznova... Društvo ni izgubilo volje do dela, s pomočjo delavskih kolektivov celjskih tovarnih je društvo pričelo obnavljati planinske postojanke. V sredi tega dela je društvo spet zadela nova nesreča: V letu 1950 je požar popolnoma uničil na novo zgrajeno postojanko na Golteh, a že v dobrem letu je društvo sezidalo novo, še lepšo postojanko, hkrati pa je odprlo novo postojanko na Raduhi. Na novo je poopremilo skupno šest postojank, ki jih tudi oskrbuje. I. maja letos je odprlo Planinski dom v Logarski dolini, ki se mu zdaj pridružuje še Planinska kočja.

K-c

Črna in drugi. Člani navedenih kolektivov so celo izrazili željo, da bodo kri ponovno dali.

Odvzem krvi je bil vzorno organiziran, tako da je potekal hitro in brez prekinitve. Zahvala za to gre osebi Zdravstvenega doma Kamnik pod vodstvom šefa dr. Franca Pučija. Razumevanje je imelo gostinsko podjetje Planinka, ki je dalo na razpolago brezplačno prostore. Šef skupine dr. Hočevar pa je izjavil, da še nikjer ni bila organizacija tako dobra kot v Kamniku.

Mestni odbor Rdečega križa se zahvaljuje vsem dajalcem krvi in vsem, ki so pomagali pri organizaciji. Zahvaljuje se tudi podjetjem, ki so prispevala znatne zneske za nabavo novega reševalnega avtomobila.

ČLANI SZDL V SLOVENSKI BISTRICI SO IZBRALI NOVO VODSTVO

Kot vsako leto, si je tudi letos SZDL izbrala novo vodstvo. Več mesečne predvolilne priprave vaskih organizacij, so bile rezultat nedeljskih volitev, saj 92 odstotka udeležba to potrjuje. Na predvolilnih setankih, ko so stari odbori poročali o delu, so se marsikje resno pogovorili o vseh nepravilnostih, ki so se pojavile med letom, ter ostro grajali vsako nepravilnost. Na vseh sestankih so razpravljali o gospodarskih vprašanjih na vasi. V mnogih vaskih odborih so govorili o elektrifikaciji, o gradnji cest, vodovodov itd. Vsi sestanki so bili dobro obiskani, čeprav so imeli ljudje precej dela na polju. Posebno dobro so bili obiskani sestanki tam, kjer so se za setanek dobro pripravili kot na primer v Trnovcu, Vrh-

Iz razstavnih prostorov Mariborskega tedna

ZA NAJBOLJŠO SLADKO KAPLJICO

... se bje na veliki vinski razstavi s pokušajo velik boj. Vinska razstava je resda prireditelj, ki je ločena od Mariborskega tedna, a vendar vseeno v njegovem okviru. Pa je prav. Pokušanja vin namreč nekako sodi ravno v Maribor — eno glavnih središč veltrogvine (med nami re-

čeno: tudi potrošnje!) s štajerskimi vini, ki so se po vojni kljub izredno hudi konkurenci najboljših francoskih in renskih vin sjašno uveljavila na mednarodnem vinskem trgu. Na razstavi sodeluje 16 razstavljalcev — proizvalnih podjetij in veletrgovcev s 115 vzorci vin letnikov 1945 do 1952 in pa 12 strokovnih ocenjevalcev!

LAHKO BI BIL »DVESTOLETNIK«
Na Mariborska pivovarna ena najstarejših v Jugoslaviji, so ljudje, ki se za to zanimajo, že dolgo vedeli. To pa v drugem jeziku pomeni: občutno obrabljene in zastarele proizvodne naprave, velika proizvodna primitivnost. Toda včasih se da tudi iz nemogočega kaj napraviti. Tako so člani kolektiva Mariborske pivovarne ob istih strojnih kapacitetah dvignili proizvodnjo piva od 8000 hl letno pred vojno na 14.000 in celo 20.000 hl letno po vojni. Povrh pa njihova dva proizvoda — dvanajstodstotno belo pivo in šestnajstodstotno temno pivo »Ležak« — že nekaj časa sem delata zaradi dobre kakovosti in nižje cene hudo sive lase članom kolektivov skoraj vseh ostalih, moderneje urejenih jugoslovanskih pivovar. Zato so se ob pogledu na kamne, ki so vgrajeni v zidove Mariborske pivovarne in na katerih razloženo piše »L. 1853«, toliko izže odločili se za nekaj posebnega: za jubilejni proizvod — pivo »Stoletnik«! Nekaj posebnega — kajti takšnega sedemnajstodstotnega visokokakovostnega piva trenutno v naši državi ne proizvaja nobena pivovarna. No, to pivo gasi žejo širokega kroga ljudi, ki so prišli na Mariborski teden. Pri tem pa naj nikogar ne moti to, da bi pivo »Stoletnik« po pravici lahko imenovali »Dvestoletnik«, kajti pred nedavnim so v ma-

riborskem muzeju ugotovili, da ima Mariborska pivovarna za sabo že okrog dve sto let...

ZA OKREPCILO IN RAZVEDRILLO

Na prostoru Mariborskega tedna ni živo le v razstavnih paviljonih, marveč tudi v njih. Na kratko: v pogonu so trije vrtiljaki, na katerih in staro čakačo gugalnice, strelšča in še marsikaj podobnega; za to so uredili poseben paviljon za ljubitelje brezalkoholne pičice »Cocktailcockta«, s katero jim strežejo povsem enako običene prodajalke; tovarne mensih izdelkov in trgovska podjetja s prehrabnimi predmeti nudijo v prodajnih paviljonih obiskovalcem okrepila; v pohorski koči na dvignjenem prostoru je mariborska okoliška zadruga zveza uredila kotiček za one, ki radi poslušajo pohorsko harmoniko; v bližini sta še dva velična prostora z dvema plešiščema in dvema godbama ter postrežbo, na vsakem koncu pa je prodajni s pijačami dobro založen prodajni paviljonček.

V Slovenskih Konjicah je te dni predaval o gospodarskem kriminalu predsednik okrožnega sodišča iz Celje tov. Franc Sok. Udeležilo se ga je okoli 140 ljudi, predvsem iz konjskih podjetij in ustanov. Predavatelj je prikazal številne primere, ki so se dogodili v zadnjih mesecih, v različnih podjetjih in ki so našemu gospodarstvu zadali precejšnjo škodo. L. V. Na krompiriških v otkotici slovenskih Konjic so v zadnjem času našli večje število klorozadskih hroščev. Vse to kaže, da so se Konjicani prejšnja leta, ko ga še ni bilo v takem številu, premalo zanimali za go. da bi ga zatirali. Zdi se, da so tudi letos treba postriti kontrolo nad pregledi.

V Trbovljah bo kmalu dovolj vode

V stari Jugoslaviji so bile Trbovlje kaj slabo preskrbljene z vodo. Rudarske kolonije so imele po eno vodovodno pipo, pri kateri so morale gospodinjice opravljati vsa dela. Res je, da je bila za pranje napolnjana voda iz Save, ki pa se ne odlikuje po čistoti. Po vojni pa so začeli resno premišljati, kako preskrbeti ljudem vodo. V vse nove stanovanjske bloke je po novih predpisih napolnjena voda. Kar sram pa me je povedati, da šola na Vodah še zdaj nima vode in da jo morajo nositi v razrede z dvorišča. Nima seveda tudi higienskih angleških stranišč. Temu pa bodo v letošnjih prenovitvenih delih napravili konec.

Vode pa v Trbovljah ni zadosti. Malenkost, ki komaj zadostuje za gornji del, jo priteka izpod Partizanskega vrha. Zato so si morali pomagati z »uvoženo« vodo in to iz tako imenovanega Zagorskega rova, ki veže Trbovlje z Zagorjem. Letos pa se je rudnik odločil, da bo zgradil na Spiebergu nov rezervoar z veliko kapaciteto, da vode ne bo nikoli primanjkovalo.

Povzpel sem se do delovišča in tu našel prijaznega tehnika, ki je ravno meril zemljišče. Moji želji, da si ogledam rov, v katerem bo novi rezervoar, je z veseljem ustregel. Dela so že do polovice gotova, ker so rudarji, ki delajo tu, presneto pridni.

MLO Trbovlje pa tudi pripravlja karto vseh vodovodnih vodov in kanalizacijo. S tem bodo popravila opravili veliko prej in bolj poceni.

V Trbovljah bo kmalu vode dovolj in ne samo za kuho, temveč tudi za pranje in kopanje.

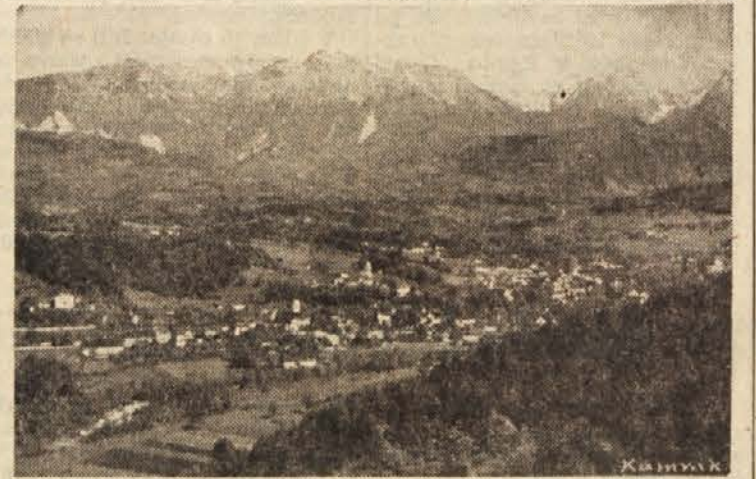
Na nedanem V. rednem zasedanju obeh zborov Okejnega ljudskega odbora Soboti so med ostalimi izvolili tudi komisijo za izvajanje zakona o kmetijsko zemljiškem skladu zloženega ljudskega premoženja. Komisija bo imela v glavnem nalogo ugotoviti tiste posestnike oziroma lastnike zemlje, ki imajo nad 10 ha obdelovalne zemlje ter bo le-to izročila v upravljanje kmetijskim zadrugam ali drugim ustanovam.

V Soboti in okolici so že začeli mlajši jetnem. Donos ni zadovoljiv, ker je slana mlačila ponekod tudi do 80 % po serka. En križ (prekmurska mera za 25 snopov) daje do 20 kg.

Kmetijska zadruga p Krogu pri Murski Soboti je v preteklem letu ustvarila za 90.000 dinarjev dobička. Vse to pa so uporabili za njihovo razne strokovne literature, kupili žago-cirkularno, električni motor ter škropilnico za sadno dreve.

RDEČI KRIŽ V KAMNIKU JE DOBRO POSKRBEL ZA KRVODAJALSKO AKCIJO

Zadnja dva meseca so bili vsi naporji RKS v Kamniku usmerjeni v organizacijo protovoljne oddaje krvi. Sprva je kazalo, da trud posameznih odbornikov in zdravstvenih delavcev ne bo ro-

dil posebnega uspeha ter se je pojavila že kritika v naših listih, ki je obsodila mlačnost prebivalstva do te človekoljubne akcije. Sledil pa je nepričakovano dober odziv in tako se je pretekli teden javilo skupini Zavoda za transfuzijo krvi iz Ljubljane nad 200 krvodajalcev iz Kamnika in bližnje okolice. Zlasti številno so se odzvali delavci iz tovarne »Stole« na Duplici, podjetja »Kamnik« in »Titan«, rudnika kaolina

prepoljeno čunjo. Izbruhnili je požar, ki je popolnoma uničil hleve, dvoranico, strambo za stroje, večjo količino sena in slame ter nekaj kmetijskega orodja. Škoda, ki jo je povzročil Smodiš, znaša nad milijon dinarjev. Nato pa je hotel Smodiš pobegniti v inozemstvo, toda na meji so ga ujeli in aretirali. Na glavni obravnavi je zločinsko dejanje v celoti priznal. Z ozirom na hudo bolezen je bil obsojen na nizko kazen treh let in enega meseca strogega zapora.

Franc Korošec je bil več let referent na stanovanjski upravi v Mariboru. Vsakomur, ki ga je hotel poslušati, je pripovedoval, kako zelo važno vlogo ima pri dodeljevanju stanovanj. Kaj kmalu pa so se tudi našli ljudje, ki so ga začeli prositi za dodelitev stanovanja, lokalna ali sobe. Korošec se ni pustil dolgo prositi. Začel je izrabljati stisko malih ljudi in svoje službeno mesto ter na debelo sprejemal od ljudi darila v denarju in naravi: od prosilcev si je izposojal denar, ki ga nikoli ni vrnil, in na razne druge načine izvajal od ljudi koristi. Vsakemu darovalcu je seveda obljubljal, da mu bo v najkrajšem času preskrbel stanovanje. Ni čuda, da so prosilci začeli med seboj šušljati, da je v Mariboru mogoče dobiti stanovanje le, če se »maže«. Sum je pri tem padel na vse uslužbence stanovanjske uprave, dokler ni preiskava ugotovila krivca. Sodišče v Mariboru je obtožbeno obsodilo na 1 leto zapora; javni tožilec pa si je pridržal rok za vložitve pritožbe.

Bivša babica Marija Spaninger je bila že večkrat kaznovana, ker je odpravljala telesni plod. Vse doslej pa kazni niso nič zalegele. V zadnjem primeru je na priporočilo prijateljice Anice Cargulj odpravila plod najmanj štirim ženskam. Sodišče je sklenilo Spaningerjevo onemogočiti opravljati njeno nečedno obrt, obsodilo jo je na dve leti in 2 meseca zapora, njeno pomočnico Carguljevo pa na šest mesecev zapora.

O nalogah Socialistične zveze na Bledu

Ze nekaj let politično delo na Bledu med sezono spi. To je popolnoma zgrešeno, ker politično mrtvilo izrabljajo sovražniki socializma. Zato je zadnja občinska konferenca Socialistične zveze na Bledu sklenila poživiti politično delo v sezoni. Na konferenci so govorili o nalogah SZ v zvezi z reševanjem gospodarske problematike, predvsem gostinstva, turizma in gozdarstva. Zaradi velikega obiska inozemcev bi moral SZ bolj skrbeti za vzgojo svojih članov, zlasti pa za večji nacionalni ponos in patriotizem.

Sklepe, sprejete na konferenci SZDL, občinski odbor že rešuje nekaj pa jih je že uspešno rešil.

MLADOST NA SKOPLJANSKIH ŠPORTNIH IGRISČIH

Skoplje, 4. julija. Dolgo so počivala športna igrišča. Te dni pa je na njih kot v čebelnjaku. Na največji zlet telovadcev »Partizana« se je iz vse države zbralo več mladeničev in deklet, kakor kdaj koli doslej.

To je izredna športna manifestacija, na kateri mladina na skopljskih športnih igriščih kaže svoje znanje in spretnost. Borbe so ostre in razburilive. Zmagovalci se veselo, premaganci pa niso posebno žalostni, ker se tudi veselo splešnega uspeha. Ti dnevi športne mladosti v Skoplju nam bodo ostali dolgo v spominu. Zbor naših mladih športnikov - delavcev, dijakov in kmetov pa izpričuje tudi moč naše enotnosti.

TEKMOVALCI SO NAVDUŠILI GLEDALCE

Na lepo okrašenem nogometnem igrišču mestnega stadiona smo včeraj gledali tekmovalce članov, članice, mladincev in mladink na orodju, razvrščenih v 22 moštov.

Ko gledaš skladne gibe mlade Slovenke Lidi je na bradji, okretnost sudiških mladincev na kroglih, spretnost skoče z droga in turovito stoji mladinec nekake makelonskega mesta na bradji, ki najbrž pred kakim letom dni sploh še niso videli te naprave - uživaj.

KUJUNDŽICEVI NASLEDNIKI

Na zahodni strani igrišča, zraven vrat, kjer so se še nedavno nemirno prestopali vratarji pri nogometu, so zdaj postavljeni krogi. Z zadnjimi silami izvajajo tekmovalci »Partizana II.« iz Subotice zaključne vaje. Vendarle dosegajo odlično, ker niso mogli razočarati svojega učitelja in tovariša

Josipa Kujundžića, našega prvaka v orodnih vajah.

Kujundžić jih opazuje in vzpodbuja. Ko je zvedel za njihove ocene, se je nasmehnil in dejal: »Dobro je, otroci, uspehi ste. Vaš trud ni bil zaman.« In res so dosegli uspeh. Kujundžićev naraščaj šteje kakih 20 članov, med katerimi ima najstarejši 16 let. Najboljši je Bakro Szabo. Mogoče ga bo ta fant zamenjal. Tudi Kujundžić sam je zelo zgodaj začel nastopati kot telovadec. Z 18 leti je bil že član jugoslovanske telovadne reprezentance.

»Srečen som.« je dejal Kujundžić, »ker se telovadba pri nas razvija tako hitro. Če bomo tako nadaljevali, bomo imeli v enem ali v dveh letih odlično telovadno reprezentanco!«

Mračil se, Igrišča se prazniijo. Ob Vardarju je spet mirno in tih. Vendar bo v srohi ljudi ostala slika moči in mladih telovadcev, ki so s čudovitimi nastopi navdušili številne gledalce.

PRVENSTVO DRŽAVE V WATERPOLU

Primorje - Mladost 6:4

Reka, 5. julija. Na Reki je bila prva letošnja tekma zveznega razreda v waterpolu med reškimi »Primorjem« in zagrebško »Mladostjo«. Čeprav je bila »Mladost« enakopraven nasprotnik, je ekipa »Primorja« zmagala s 6:4 (3:1). Vseh šest golov za »Primorje« je dal Kurtini, za »Mladost« pa je dosegel gol Jezic in Kovčič avtogol.

OBJAVA

V Ljubljani je v Narodnem domu še vedno odprta razstava 90-letnega telovadnega razvoja v Sloveniji. Odprta bo do zaključka LJUBLJANSKEGA FESTIVALA dnevo od 15. do 19. ure. Priporočamo vsem, ki si te razstave še niso ogledali, da si jo v teh dneh ogledajo. Ta razstava je priča, da je imel mali slovenski narod več olimpijskih prvakov v telovadi in večkratno svetovno prvenstvo v tej disciplini.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS Stanje dne 5. julija ob 7. uri: Greben Azorskega antikleona se je pomaknil nekoliko proti vzhodu. Pred njim prodira hladna fronta, ki bo naše ozemlje prešla predvidoma že tekoč današnjega dne.

Danes dopoldne je bilo v Sloveniji manjšajoče oblačno vreme s krajevnimi nevihtami. Najvišja večerajšnja temperatura je bila 20°C v Celju in Murški Soboti. V zadnjih 24 urah je padlo največ dežja v Postojni 5 mm. Danes ob 7. uri je znašal zračni pritisk 734,4 mm, pritisk rahlo raste, temperatura zraka 18°C, najnižja temperatura 17°C, relativna vlaga 85%, nebo popolnoma oblačno, vidljivost 12 km.

Napoved za ponedeljek: Po jutranji megli po kotlinah manjšajoče oblačno vreme s krajevnimi plohami predvsem v popoldanskih urah. Temperatura se bistveno ne bo spremenila.

DROBNI OGLASI

TOVORNI AVTOMOBIL »LANCIA« 3 RO (Diesel), 7-tonski, v dobrem stanju prodam. M. Prekratčič, Zagreb, Nova ves 63. 1390

LJUDSKI ODBOR VLASOTINSKEGA OKRAJA - VLASOTINCI

razpisuje natečaj za 3 pravnike, po možnosti s prakso in poznavanjem dela v ljudskih odborih, 1 gradbenega inženirja za gradbeni in komunalni oddelek, 1 gozdarskega inženirja s prakso za gozdarskega referenta, 1 farmacevta, 1 zdravnika s splošno prakso za okrajnega zdravstvenega inšpektorja. Interesenti naj vložijo prošnje najdlje do 31. julija 1953 s kratkimi podatki o dosežanjem službovanju. Plača po uredbi. 2396 1-1

Osiješki sejem

EKSPORTNI SEJEM KMETIJSKO-PREHRAMBENIH IN INDUSTRIJSKIH IZDELKOV

29. VIII.—6. IX. 1953

KOMERCIALNI DNEVI 3. in 4. IX.

KMETIJSKI PRIDELOVALCI, razstavljajte svoje prideleke, namenjene zunanemu in notranjemu trgu, ker si s razstavo na Osiješkem sejmu zagotovite največji odjem.

INDUSTRIJSKI PROIZVAJALCI, Osiješki sejem vam nudí, o čemer ste se gotovo že prepričali, zanesljivo prodajo vseh vrst vaših proizvodov.

IZVOZNIKI - UVOZNIKI! Z razstavljanjem na Osiješkem sejmu si zagotovite stik z inozemskimi kupci in prodajalci. V poštev pridejo tudi tista podjetja, ki zaenkrat še ne izvažajo, vendar nameravajo v bližnjem času začeti z izvozom, kajti gospodarsko povezovanje z inozemstvom se gradi postopoma in zahteva daljši priprav. Obenem vam Osiješki sejem omogoča sklepanje poslov z našimi proizvajalci in daje možnost plasiranja tudi na zunanjem tržišču.

Uprava Osiješkega sejma je stori-la vse korake, da bi bil sejem kar najbolje obiskvan tudi od inozemskih kupcev in prodajalcev.

Rok za prijavo je do 20. VII. 1953. Popust na železnici.

Vsa obvestila dobite pri Upravi Osiješkega sejma, Osijek, poštini predal 99, telefon 31-42. Brzjavici: Sejem Osijek. 2458 1-3

DANES IN JUTRI

GLEDALIŠČA

OPERA

Festivalne predstave

Ponedeljek, 6. julija ob 20.30: Puccini: Madame Butterfly, Gostujejo: V. Heybalova, R. Franci in dirigent Demetriji Zekro. Predstava na vrtu Doma JLA, Miklošičeva cesta. Izven: Vstopnice v prodaji pri operni blagajni.

Torek, 7. julija ob 20.30: Verdi: Traviata. Gostovanje: A. Dermote. Predstava na vrtu Doma JLA, Miklošičeva cesta. Izven: Vstopnice v prodaji pri operni blagajni.

Sreda, 8. julija ob 20.30: Verdi: Rigoletto. Predstava na vrtu Doma JLA, Miklošičeva cesta. Izven: Vstopnice v prodaji pri operni blagajni.

KINO

KINO »UNION«: Amer. barvni film »Rudniki kralja Salomona«. Tednik; Filmske novosti št. 27. Predstave ob 18 in 20.

KINO »KOMUNA«: Amer. film »Festival Ch. Chaplina«. Brez tednika. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »SLOGA«: Amer. film »Aretacija«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »SOCA«: Amer. film »Festival Ch. Chaplina«. Brez tednika. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 17. ure dalje.

LETNI KINO »TIVOLI«: Amer. film »Aretacija«. Tednik. Predstava ob 20.30.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Ameriški barvni film »Rudniki kralja Salomona«. Tednik. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave.

KINO »SISKA«: Premiera nem. filma »Imenujem se Niki«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

KINO »TRIGLAV«: Amer. film »Ne poj mi žalostnih pesmi«. Tednik: Vojna na Koreji. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. dalje.

CELJE »UNION«: Avstrijski film »Eva poduje raj«.

CELJE »DOM«: Angleški film »Bell hodnik«.

BLED: Ameriški film »Rebecca«.

KAMNIK: Nemški film »Glas drugega«.

RADOVLJICA: Francoski film »Pariz poje«.

RADIO

Dnevi spored za ponedeljek, 6. julija 5.00-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci (prester glasbeni spored) - vmes ob 5.10-5.20 Jutranja telovadba - 5.30-5.40 Napoved časa, poročila - vremenska napoved in pregled tiska - 6.00-6.10 Jutranja telovadba - ponovitev - 6.30-6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda - 7.00-7.05 Radijski kolektor - 12.00 Opoldanski koncert - 12.30 Napoved časa, poročila in pregled dnevnega sporeda - 12.45 Zabavna glasba, vmes objave - 13.00 Laska in zabavna glasba - 13.30 Sadržajni pregled - 13.40 Pester spored slovenskih narodnih pesmi - Izvajajo: Branka Strgar, Miro Kernjak, Avgust Stanko in Vaški kvintet - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Samospoje hrvatskih skladateljev pole atistika Blanka Zec, pri klavirju Emetil Sivic - 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 15.10-15.30 Zabavna glasba, vmes objave - 18.00

Iz jugoslovanske solistične in komorne glasbe - 18.30 Okno v svet - 18.40 Narodne in umetne pesmi poje moški zbor »France Prešeren« iz Kranja pod vodstvom Petra Liparja - 19.00 Radijske reklame - 19.10 Zabavna glasba, vmes objave - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Večerni simfonični koncert - Josef Haydn: Simfonijski št. 8 v d-molu, Franz Liszt: Koncert za klavir in orkester št. 2 v A-duru, op. 23, Blaž Arnič: Pesem planin, simfonična pesnitev - 21.00 Miroslav Krleža: Balade Petrice Kerempuha - 21.20 Igrajo veliki zabavni orkestri - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Spored pesne glasbe - Sodeluje Ljubljanski plesni sekstet - 22.55 Zabavna glasba, vmes objave in oglaš - 23.00 Lahko noč - 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tuljino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA Ponedeljek, 6. julija: Lekarna »Studenti«, Gorkoga 18.

KINO PARTIZAN: Ameriški film »Brzjava na Zapad«. UDARNIK: Amer. barvni film »Konec sveta«. STUBENJCI: Zaprti. POBREŽJE: Zaprti.

GLEDALIŠČE Ponedeljek, 6. julija ob 20: Čajkovski: »Ladboje jezero«. Red B.

RADIO MARIBOR 12.00-15.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana - 17.00-17.30 Igra orkestra Radia Maribor - 17.30-17.40 Poslušajte domača poročila - 17.40-18.00 Zabavna glasba, vmes objave in oglaš - 18.00-23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

FILMSKE NOVOSTI

Štev. 27

IZ DRŽAVE:

- 1. Bivanje gosp. Stevensona v Jugoslaviji
- 2. Zasedanje mednarodne elektrotehnične komisije v Opatiji
- 3. Spomin na demonstracije ljubljanskih žena leta 1943
- 4. Proslava 30-letnice sarajevske atentata
- 5. Namakanje Povardarja
- 6. Odhod otrok na letovanje
- 7. »Vojna« proti oblakom
- 8. Vas vdov

SPORT:

- 1. Jadralsko prvenstvo Jugoslavije
- 2. I. športne igre metalurgov
- 3. Mednarodne avto-moto dirke v Opatiji

ZAHTEVAJTE, DA SE V VASKIH KINEMATOGRAFIH REDNO PREDVAJAJO FILMSKE NOVOSTI.

VOJNA POŠTA ŠTEV. 7250-27

ZAGREB sprejme

- 15 gradbenih inženirjev ali tehnikov za nadzorovanje
- 2 arhitekta za projektiranje
- 2 projektanta za zunanje vodovode in kanalizacijo
- 1 projektanta za ceste
- 2 projektanta inženirja za bencinske napeljave

Plača po uredbi z dodatkom za službovanje v JLA in dodatkom za strokovnost. Za nadzorno službo, kolikor je stalna, pripada terenski dodatek po uredbi. Nadzorna služba je potrebna za Zagreb in Ljubljano, kakor tudi za ozemlje LR Hrvatske in LR Slovenije.

Prošnje z dokumenti in življenjepisom pošljite Vojni pošti št. 7250-27 Zagreb, Stančičeva ulica 4/II (po možnosti osebno) ali Vojno gradbenemu odseku Ljubljana. Potrebna je praksa več ko pet let. Upokojenci so izključeni. Odločba o sprejemu v službo bo izdana v teku enega meseca po dostavi vseh potrebnih dokumentov.

Iz pisarne Vojne pošte 7250-27 ZAGREB

ŠAH

Polfinalni turnirji bodo v Tesliću, Ljubljani, Čačku

Beograd, 4. julija. Letošnji polfinalni turnirji za šahovsko prvenstvo FLRJ bodo, kakor je določila Šahovska zveza Jugoslavije, v Tesliću, Ljubljani in Čačku. V vsakem izmed teh polfinalov bo nastopilo 16 šahistov, prva šestorica izmed vsake skupine pa bo imela pravico, da sodeluje v finalu šahovskega prvenstva Jugoslavije.

Na polfinalnih turnirjih bo nastopilo 16 igralcev iz Srbije, 7 iz Slovenije, 3 iz Avstrije, 3 iz Bosne in Hercegovine, 2 iz Makedonije, 1 iz Črne gore ter 10 igralcev, ki so dosegli pravico udeležbe na temelju uspehov na lanskem prvenstvu. Ti so: Andrić, Ivković, E. Nedeljković, Franković, Puc, Djurašević, Matanović, Rabar, Vuković in Bogdanović. Turnirji se bodo začeli 7. avgusta.

Če nasprotnik predlogo razmišlja

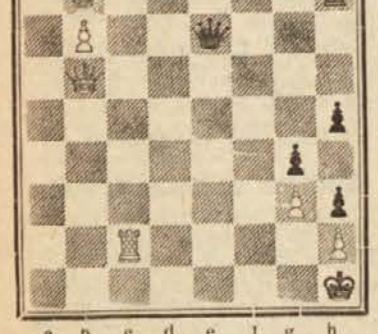
Na mednarodnem turnirju v Londonu leta 1886 je angleški mojster Blackburne nekakega prostega dne za zabavo igral partijo biljarda s Zuckertortom. Iz šahovske dvorane je prišel k Blackburnu neznanec in mu nudil, naj bi igral z njim za šiling partijo šaha. Blackburne, ki je vedno težko živel, je rade volje sprejel vabilo. Tujec je izbral bele figure in se zamislil. Stegnil je roko proti kmetu na liniji, da bi napravil prvo potezo, pa jo je hitro umaknil. Mišilo je pet, deset, petnaest minut, bel pa še vedno ni znel. Blackburne je mislilo potrpljenje. Položil je šiling na mizo in dejal: »Vi ste premočni zame, priznam vam zmago. Tu je šiling. Zaslužili ste ga! Po teh besedah se je mojster vrnil v sosednjo dvorano k biljardu.

Nekdanji svetovni prvak dr. Aljehin je v začetku leta 1931 na simonih v Sarajevu napravil drugič. Nekaj šahist, zaradi dolgega razmišljanja strah in trepet vseh šahistov, ni odgovoril svetovnemu prvaku na prvo potezo, čeprav je leta že trikrat obšel vse igralce. Ko je Aljehin že četrtič prišel do njegove deske in ni dobil odgovora, mu je podrl figure z besedami: »Vi ste kontumaciant!«

BUSEK PRVAK DUNAJA

Na turnirju za prvenstvo Dunaja je zmagal Busek z 11 točkami pred Kovacem in Platom po 10,5, dr Schwarzbaumom 9,5 itd

IGRA SKAKAČA - BREZ SKAKAČA

Eden največjih šahistov vseh časov dr. Lasker je na nekem turnirju v spodnji poziciji dosegel tole odlično zmago:

1. Te2-e3+ Th3xe2 Dd6-a7+! Kb3xa7. 3. b7xc8 postane skakač s pozejšnjim Sxg7. Res lep zaključek nekdanjega svetovnega prvaka.

Rešitev dvopoteznega mat-problema (H. Eisele): 1. Da5-e5!

TUDI PAKISTAN ŽELI PRIREDITI OLIMPIADO

Pakistan je predložil kandidaturo za organizacijo olimpijskih igr 1960. Ta vest je precej presenetila športne kroge. Predsednik mednarodnega olimpijskega komiteja Brendezje je obvestil člana olimpijskega komiteja iz Pakistana Ahmeda Džafara, da bodo o njihovi prošnji razpravljali na sestanku Komiteja v Parizu leta 1955.

nehali, dokler niso bile razdeljene nagrade.

Naslednja dva dni so Atenci izpraznili jugoslovanske največje škrinjarije. Ljudje so ga spoznavali, na ulici mu čestitali, prosili za avtograme in ga vabil na vse strani. Vsi so kazali svoje gostoljubje. Slava maratoncev je doživela naš reprezentant Škrinjjar. Prav gotovo se bodo njegove zmage še dolgo spominjali v Grčiji. Škrinjjar je imel prav, ko je na cilju dejal: »To je moja največja zmaga.« M. B.

PHILIPPS OPPENHEIM VELIKA PREVARA

»Ternilhof je golob miru,« je dejal cesar. »Ternilhof nosi oljčno vejico. Moji državniki in svetovalci so hoteli poslati v London veleposlanika tržega kova. Jaz pa sem se rajši odločil za takšnega. Ternilhof je mož, ki bo tepce kaj lahko speljal na led prav zato, ker je tudi sam tepec, Ternilhof je primeren veleposlanik za deželo, ki ni dovolj pametna, da bi se oborožila na kopnem in na morju, čeprav vidi, kako se narod, močnejši, kulturnejši in z odličnejšim vodstvom kakor sama, skrivaj čedalje bolj podkopava podnjo.«

»Kaže, da polagaj.« Angleži vse nade na mornarico, vaše veličanstvo, je pripomnil Dominey.

Oči njegovega sobesednika so zažarele, usta pa so se zaničljivo pobešila.

»Tepci!« je vzkljknil, »kaj jim pa bo koristila mornarica, ko potegnem meč, ko bom imel v rokah obalni mesti Calais in Boulogne, ko bodo moji topovi gospodarji Rokavskega preliva. Dnevi otoških narodov so minili, minili enako zanesljivo kakor dnevi angleške arogantne premoči na morjih.«

Cesar je znova napolnil čaši.

»Čez nekaj mesecev, von Ragastein,« je nadaljeval, »boste razumeli, zakaj smo vam poverili, da postanete prijatelj in tovariš tega Ternilhofa. Tedaj boste malo bolje razumeli svoje poslanstvo kakor zdaj. Razvijalo se bo vzporedno z dogodki. In dotlej... lahko Seamanu popolnoma zaupate.«

Dominey se je molče priklonil. Njegov sobesednik je po kratkem razmišljanju nadaljeval.

»Von Ragastein,« je rekel, »moja odločitev o vašem izgonu je bila pravična. Morala mojega naroda mi je enako sveta kakor moja prisega, da bom osvojil zanj močnejših cesarstvo. Vi ste predvsem zapeljali ženo enega najuglednejših plemičev zavezniške države, potem pa ste ga v dvoboju ubili.«

»To je bilo nesrečno naključje, vaše veličanstvo,« se je zagovarjal Dominey. »Princa niti raniti nisem nameraval.«

Cesar je namrščil čelo. To opravičevanje mu ni bilo po volji.

»Nesrečno naključje bi se bilo moralo pripetiti vam,« je nadaljeval ostro. »Jaz bi izgubil dragocenega slugo, toda življenje bi bili morali izgubiti vi, ne pa on. Vendar pa mi je bilo rečeno, da ste v Afriki dobro in temeljito izpolnili svojo nalogo. Dajem vam to veliko prilžnost, da se rehabilitirate. Če bom zadovoljen z vašim delom v Angliji, bom razveljavil sodbo o vašem izgonu.«

»Vaše veličanstvo je predobro,« je zamrmral Dominey. »Napel

bom vse sile, da to nalogo izpolnim zaradi nje same, tudi če me ne čaka nobena nagrada.«

»To je lepo rečeno,« je dejal cesar. »To je duh, prepričan sem, s katerim vsi sinovi mojega cesarstva gledajo v prihodnost. Prepričan sem, da so vsi, zlasti tisti, ki se zbirajo okrog mene, čutili nekaj tistega božanskega naročila, ki sem ga prejel. Dolga leta sem v dobro svojega naroda želel mir. Zdaj, ko se bliža trenutek, za katerega mi je nebo naložilo drugo dolžnost, upam, da bo vsak pravi Nemec priklonil glavo pred strelami, ki bodo švigale okrog meča, in delil z menoj železno voljo, da z njim zamahnem. Vaša avdienza je končana, baron von Ragastein. Svoje mesto boste zavzeli z gospodi iz mojega spremstva v malem salonu. Čez nekaj minut bomo vožnjo nadaljevali in pustili vas bomo na belgijski meji.«

Dominey je vstal, se togo priklonil in odšel iz sobe. Cesar se je bil že spet sklonil nad zemljevid. Seaman, ki je čakal pred vrati malega salona, ga je povabil, naj vstopi, in ga predstavil nekaterim članom spremstva. Nekaj mladeničev s monoklom, brazgotinami na obrazu in nenavadno držo ko lutka ga je nekam čudno pogledal.

»Pred nekaj leti sva se seznanila v Münchenu, baron,« je pripomnil.

»Ne priznavam nobenega prejšnjega poznanstva z nikomer v tej deželi,« je osorno odgovoril Dominey. »Ko brišem spomine na vsako doživetje ali spomin iz svojih prejšnjih dni, izpolnujem ukaze svojega cesarskega gospodarja.«

Mladenčev obraz se je zjasnil, Seaman, ki je bil zamišljeno namrščil obrvi, pa je z razumevanjem prikimal z glavo.